Aydınlık

Kurucusu: ŞEFİK HÜSNÜ
Kuruluş yılı: 1921

BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ VE EZİLEN HALKLAR, BİRLEŞİN!

CUMA 23 Mayıs 1980

10 LİRA

BÜTÜN YÖNLERİYLE YAŞAYANLAR ANLATIYOR **12 MART**

Avukatların savunma hakkı engelleniyordu

8.SAYFADA

Yarın: Özel İstihbarat Teşkilatının iki önemli ismi

AÇIKLIYORUZ

MHP Gençlik Kolları cinayetleri nasıl örgütlüyor?

Moskova Olimpiyatlarına katılmıyoruz

● Kararın gerekçesinde Rusya'nın Afganistan'ı işgali sürdürmesi gösterildi.

ANKARA (ÖZEL)

AKANLAR Kurulu Demirel'in başkanlığında yaptığı toplantıda Moskova Olimpiyatlarına katılmamayı kararlaştırdı.

Katılmama kararına Afganistan'daki Sovyet işgalinin devam etmesi gösterildi. Kararda şöyle deniyor:

"Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği Silahlı Kuvvetlerinin 28 Aralık 1979 tarihinde dost ve kardeş Afganistan topraklarını işgal ettiklerini ve o günden bu yana herhangi bir boşaltma veya geri çekme hareket ve niyeti de görülmediğini gözönünde bulunduran Bakanlar Kurulu 1980 Mosko-

(Devamı Sa. 6 Sü.1)

Demirel Cumhurbaşkanı olmak istiyor

● AP teşkilatına, Demirel'in seçilmesini isteyen telgraf ve mektuplar gönderilmesi için talimat verildi.

● Demirel tek maddelik bir Anayasa değişikliği ile kendisinin seçilmesinin mümkün olacağını düşünüyor.

ANKARA (ÖZEL)

AP Genel Başkanı ve Başbakan Süleyman Demirel'in kendisini Cumhurbaşkanı seçtirmek istediği öğrenildi. Demirel'in uzun zamandır düşündüğü bu projeyi gerçekleştirmek için, önce Anayasa değişikliği yolunda kamuoyu oluşturmaya çalıştığı, ikinci aşamada bazı adaylar çıkararak, bugünkü mevcut sistemle Cumhurbaşkanı seçiminin imkansızlığını göstermeye gayret ettiği bildirildi.

Demirel, şimdi de bütün AP teşkilatlarına talimat göndererek, Genel Merkeze sadece Demirel'in Cumhurbaşkanlığını kabul edeceklerı yolunda telgraf ve mektup göndermelerini bildirdiği öğrenildi. Demirel'e yakın çev-

(Devamı Sa. 6 Sü.4)

Süleyman Demirel

● ETKO ve TİT, militanlarını MHP'nin 18 yan kuruluşlarından sağlıyor.

● ETKO yerel düzeydeki, TİT ise Türkiye çapındaki eylemlerden sorumlu.

● ETKO ve TİT Türkiye'yi 7 bölgeye bölmüşler. Çoğu yerde ETKO ve TİT Bölge Başkanları aynı kişiler.

● Bölge Başkanlarına talimat ÖİT'den geliyor.

ANKARA (ÖZEL)

MHP'nin cinayetlerini planlayan ÖİT (Özel İstihbarat Teşkilatı) adlı hücre aldığı infaz kararlarını TİT (Türk İntikam Tugayı) ve ETKO (Esir Türkleri Kurtarma Ordusu) aracılığıyla infaz ettiriyor.

TİT, MHP Gençlik Kollarının, illegal kanadını oluştururken, ETKO ise şu anda Ülkü Yolu Derneği adını alan örgütün illegal kanadı olarak çalışıyor. TİT Türkiye çapında yankı uyandıracak eylemleri, yürütüyor, buna karşılık ETKO mahalle, okul düzeyindeki şiddet olaylarından sorumlu bulunuyor.

ETKO ve TİT sadece bu örgütlerden değil, MHP'nin sayıları 18'i bulan yan kuruluşlarından da militanları örgütleyerek eylemlerini yürütüyor.

ETKO'da yararlık gösterenlerin TİT'e alındıkları, TİT'in çok küçük hücreler halinde çalıştığı ve daha çok belli eylem için biraraya geldikleri, TİT mensuplarının özellikle yaz aylarında Anadolunun çeşitli yörelerinde açılan ve yerleri çok gizli tutulan kamplarda silahlı eğitim, yakın dövüşme teknikleri, araba çalma vb. gibi konularda eğitim gördükleri de öğrenildi.

MHP Türkiye'yi yedi bölgeye bölmüş durumda. Her bölgede bir ETKO ve TİT sorumlusu var. Çoğu yerde bu ETKO ve TİT sorumlularının aynı kişiler oldukları ve Özel İstihbarat Teşkilatına karşı sorumlu olarak çalışan bu bölge başkanlarının, ÖİT'ten gelen talimatları eylemin türüne ve niteliğine ve verilen talimata uygun olarak eylemi yürütecek örgüte ilettikleri de belirtiliyor.

CHP harekete geçiyor

MHP'nin hukuki durumunu incelemek üzere CHP'de bir komisyon kuruldu

MHP'nin hukuki durumunu incelemek için kurulan komisyonun başına getirilen Muammer Aksoy

● Komisyon, eldeki delilleri inceleyerek, SPK'nun 110. maddesine göre Başsavcılığa MHP'nin kapatılması talebiyle başvuru için ön çalışma yapacak.

ANKARA (ÖZEL)

CHP, MHP'nin kapatılması konusunda Cumhuriyet Başsavcılığına başvurunun ön hazırlıklarını yapmak üzere bir komisyon oluşturdu. CHP Grubunda geçen salı günü yapılan tartışmalardan sonra kurulması kararlaştırılan komisyonun sorumluluğunu CHP İstanbul Milletvekili ve Anayasa Profesörü Muammer Aksoy üstlendi.

Komisyon, MHP hakkında elde bulunan mahkeme kararlarını, suç duyurularını, belge ve delilleri değerlendirerek MHP'nin kapatılması için Başsavcılığa yapılacak bir başvurunun ön çalışmalarını yürütecek.

Siyasi Partiler Kanununun 110. maddesine göre kanunda belirtilen niteliklere sahip bir parti, bir başka partinin kapatılması için Anayasa Mahkemesinde dava açılması talebiyle Cumhuriyet Başsavcılığına başvurabiliyor.

Savcılık başvurunun yeterli delilleri içerdiği kanısına varırsa davayı açıyor, delilleri yeterli bulmazsa o zaman başvuruda bulunan partinin "Parti Yasaklarını İnceleme Kuruluna" itiraz hakkı var. Bu itiraz yerinde görülürse o zaman Başsavcı Anayasa Mahkemesinde dava açmak zorunda.

Ecevit Türk-İş'in daha etkin mücadele yürütmesini istedi

ANKARA (ÖZEL)

TÜRKİYE Maden İşçileri Federasyonu 9. Genel Kurulunun ikinci gününde de konuşma yapan CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit, "Hükümet kesin tercihini yapmıştır" dedi. Ecevit konuşmasında hükümetin yoklukla mücadeleyi halkın alım gücünü düşürerek yaptığını söyleyerek, "Bu zor koşulların toplumsal patlamalara dönüşmemesinin nedeni işçilerdeki şiddet eylemcilerinin tuzağına düşme kaygusudur" dedi. Ecevit konuşmasında Türk-İş'in işçi hakları konusunda daha etkili bir mücadele yürütmesini isteyerek "İşçi kuruluşları işçinin demokratik gücünü etkili bir biçimde kullanmalıdırlar" dedi.

Genel Kurulda delegeler çeşitli sorunlarını dile getirdiler. Divriği delegesi İsmail Hoşça, 1980 yılının işçi haklarına karşı bir saldırı yılı olduğunu belirterek hükümeti eleştirdi. 1980 yılında 700 bin işçinin ve milyonlarca insanın hayatını yakından ilgilendiren toplu sözleşmelerin hükümet tarafından uzatıldığını ve yapılan sözleşmelerin de uygulanmadığını söyleyen Hoşça, Türk-İş'in işçi haklarına yönelen saldırılar karşısında mücadeleci bir tutum almasını istedi.

İsmail Hoşça 29 Mayısta toplanacak Türk-İş İcra Kurulundan somut bir karar beklediklerini de sözlerine ekledi.

K.Maraş davası yaklaşırken, silah kaçakçılığı iddiası yeniden piyasaya sürüldü

TİKP, K.Maraş'ta yeni bir tertiple karşı karşıya

KAHRAMANMARAŞ (ÖZEL)

KAHRAMANMARAŞ'ta Türkiye İşçi Köylü Partisi Merkez İlçe Başkanı Salman Sınacı ve Parti taraftarı Pervin Acınık'ın evlerinde polis arama yaptı. Polisler arama gerekçesi olarak aralarında TİKP Merkez Komitesi üyesi ve K.Maraş İl Başkanı Av. Haydar Güngör'ün de bulunduğu 4 kişinin "silah kaçakçılığı" yaptıklarına ilişkin bir ihbar mektubu aldıklarını bildirdiler. Arama sırasında Salman Sınacı'nın evin-

(Devamı Sa. 6 Sü.4)

İki yıl önce oğlu öldürülen baba da öldürüldü

● 1978'de oğlu öldürülen EGO'dan emekli işçi Ali Keskin evine düzenlenen baskında öldürüldü.

HABER MERKEZİ

EGO'dan emekli Ali Keskin, önceki gece saat 23.45 sıralarında evinde silahlı bir saldırı sonucu öldürüldü. Boğaziçi Mahallesinde oturan emekli işçinin evine daha önce patlayıcı madde atılmıştı.

Ali Keskin'in oğlu İsmail Keskin ise 1978 yılında Cebeci tren istasyonunda öldürülmüştü.

MHP İL YÖNETİCİSİ ZANNEDEREK BİR İŞÇİYİ AĞIR YARALADILAR

MHP Ankara İl İkinci Başkanı Yaşar Gökçedoğan'ın dükkanına gelen iki kişi, dükkanda bu-

(Devamı Sa. 6 Sü.1)

Tertiplerinin altında kalacaklar

TÜMGENERAL Sabri Demirbağ'ın bir saldırı sonucu yaralanmasının hemen ardından Hergün gazetesi tarafından gazetemize yöneltilen "hedef gösterme" suçlamasına ne yazık ki, Hürriyet ve Tercüman da gazetemizin ismini vermeden katılmış bulunmaktadır.

Önce şunu belirtmek isteriz: Hergün'ün bu yöndeki yayını sadece onun karanlık niyetini ve tertipten umduğu yararı ortaya koyar, ama Hürriyet ve Tercüman gazetesinin böylesine bir suçlamaya yer vermesi, basınımızda çok önemli yeri olan bu gazetelerin, karanlık güçlerin bugünlerde girişmiş ol-

(Devamı Sa. 6 Sü.1)

Aydınlık

Kültür Bakanlığı Müsteşarı, CHP döneminde basılan kitapların satışını durdurdu

ANKARA (ÖZEL)

KÜLTÜR Bakanlığı Müsteşarı Emin Bilgiç, Kültür Bakanlığınca basılmış kitapları satan resmi yayınevlerine bir yazı göndererek CHP hükümeti döneminde basılan kitapların satışını durdurttu.

Bilgiç daha önce de CHP döneminde matbaaya verilmiş, ancak baskısı durdurulmayan 22 adet değişik türden kitabı da dağıtıma çıkartmayarak, depoya kaldırtmıştı.

Bilgiç'in son gönderdiği yazı ile satışı durdurulanlar dahil toplam 50 kitap ve dergi satış dışı bırakılmış oldu.

Mersin C. Savcı Yardımcısı Selahattin Karagözoğlu dağıtılmamış bir bildiriye dayanarak CHP İl Gençlik Kolu Başkanı hakkında "Devletin manevi varlığına hakaretten" dava açtı.
(Fotoğraf: AYDINLIK)

CHP Mersin il Gençlik Kolu Başkanı, dağıtılmamış bir bildiriden yargılanıyor

CELAL DORAK-MERSİN

CHP Mersin İl Gençlik Kolları Başkanı Nuri Özdemir, "Devletin manevi varlığına hakaret ve halkı isyana teşvik" iddiasıyla Mersin Ağır Ceza Mahkemesi ve 2. Asliye Ceza Mahkemesinde yargılanıyor.

Mersin C. Savcı Yardımcısı Selahattin Karagözoğlu, suçun CHP İl Başkanlığı imzasıyla bastırılan ancak dağıtılmayan bir bildirideki "M.Ali Ağca'nın Demirel iktidara gelir gelmez kaçırılışı rastlantı değildir" cümlesiyle işlendiğini savunuyor.

Davanın avukatlarından Turan Özgüner, Savcı Yardımcısı Selahattin Karagözoğlu'nun bugüne kadar hiç bir sağcı militan hakkında dava açmadığına dikkat çekerek, "Dağıtılmamış bir bildiri için işlem yapıldığı nerede görülmüştür" dedi.

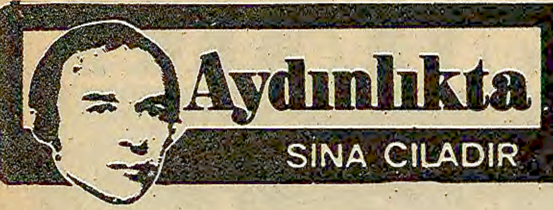
Büyük bir toplulukça izlenen duruşma Savcı Özdemir'in 141-142 ve 159. maddeler gereğince cezalandırılmasını istiyor.

MESS, Maden-İş'e karşı lokavta gidiyor

İSTANBUL (ÖZEL)

MESS Başkanı Şükrü Er dün bir açıklama yaparak, Maden-İş Sendikası ile anlaşmanın mümkün olmadığını, grevlerin daha aylarca süreceğinin anlaşıldığını ve bu nedenle lokavta başvuracaklarını söyledi.

MESS Yüksek Danışma Kurulunun bu yönde karar aldığını belirten Şükrü Er, lokavttan sonra yapılacak bir sözleşmenin de imza tarihinden itibaren iki sene için geçerli olacağını sözlerine ekledi.

«Ölümün ağzı»

"ÖLÜMÜN Ağzı", İrfan Yalçın'ın üçüncü romanı. Yazar daha önce "Pansiyon Huzur" ve "Genelevde Yas" isimlerini taşıyan iki roman daha yayınlamıştı. "Ölümün Ağzı" konu ve teknik bakımından diğerlerinden ayrılıyor. İrfan Yalçın ilk iki romanında küçük burjuva çevrelerle, lumpen çevreleri ele almıştı. "Pansiyon Huzur" ve "Genelevde Yas" deyim yerinde ise birer Beyoğlu romanı idiler. "Ölümün Ağzında" ise Yalçın işçileri anlatıyor. Roman konusunu gerçek bir olaydan, İkinci Dünya Savaşı sırasında Zonguldak köylülerine konulan çalışma yükümlülüğünden almış. Bir anlamda İrfan Yalçın, çalışma yükümlülüğünü ya da "mükellefiyet"i romanlaştırmak istemiş. Kuşkusuz bunda başarılı olmuş da.

"Ölümün Ağzı"nı okurken hemen her sayfada, tek parti ve tek şef despotizmini olanca çirkinliğiyle suçüstü yakalayabiliyor insan. Ama sadece o kadar değil, "Ölümün Ağzı" Anadolu toprağında yüzyıllardır süregelen sınıf mücadelesinin de bir aynası durumunda. Roman gerçi belirli bir tarihsel dilimi ve belirli bir yöreyi konu alıyor ama, düpedüz işkence boyutlarına ulaşan vahşi sömürü, egemen güçlerin Anadolu emekçilerine yüzyıllardır takındıkları genel tavrı da vurguluyor bir yandan.

Yalçın, romanının malzemesini mükellefiyet döneminde ocaklarda çalışan yaşlı işçilerden sağlamış. Yer yer Ahmet Naim'in "Bir Yudum Soluk" ismindeki eserinden de yararlanmış. Mükellefiyet dönemi, daha çok işçilerin ağzından anlatılmış. Romanın Kemal Tahir romanları gibi diyaloglardan oluşması (Ama Kemal Tahir'in aksine kısa diyaloglardan oluşması) bununla ilgili. Yalçın klasik roman tekniğindeki geriye dönüşleri romanın "tip"lerinin geçmişlerinin sergilenmesini, değişik bir yöntemle gerçekleştirmiş. Bu arada -herhalde- bürokrasinin bir simgesi olarak alınan "Paşa"nın iç dünyasını sergileyen bölümler tek sözcükle ilginç.

Romanı okurken şöyle bir soru takıldı aklıma:

—İrfan Yalçın, mükellefiyet dönemini daha kapsamlı bir şekilde romanlaştıramaz mıydı?

Bence bu mümkündü. Mükellefiyet dönemine ilişkin eldeki tarihsel veriler, o dönemdeki sınıf mücadelesini daha geniş, daha çarpıcı bir biçimde vermeyi olanaklı kılabilirdi.

Örneğin, Zonguldak kömür ocaklarındaki mükellefiyet döneminin en belirgin özelliklerinden birisi, bürokrasinin çılgınca lüks yaşantısıdır. Mükellefiyet döneminde, tam sekiz yıl, Zonguldak havzası adeta bir devlet içinde devlet haline getirilmiştir. Bu dönemde havza sınırları içinde geçerli para bastırılmış, özel haralarda gezi atları beslenmiş, bir "Kömür Alayı" kurulmuş, işçilerden kesilen paralarla tenis kortları, deniz kulüpleri yaptırılmış, işçiler yatacak baraka bulamazken, bürokrasi için villa tipi konutlar inşa edilmiş, hatta daha sonraları İran Şahının ve o zamanki karısı Prenses Süreyya'nın bile beğenisini kazanacak olan küçük bir saray da yaptırılmıştır Genel Müdürlük için...

Aynı dönemde jandarma baskısının yanısıra, akıl almaz bir rüşvet düzeni kurulmuş, "Ölümün Ağzı"ndan kaçmak isteyen köylülerin varına yoğuna el konularak, karşılığında "madenlerde çalışamaz" raporları dağıtılmıştır.

Mükellefiyetin son yıllarında ise işçi kitlesinden gelen memnuniyetsiz kıpırtılar, Zonguldak havzasındaki ilk sendika biçiminde somutlaşmış, ancak "tek şef" ya da "milli şef" sendikayı derhal kapattırma yolunu tutmuştur.

Bunun dışında, çoğu bireysel biçimde de gerçekleşse, işçilerin bürokrat burjuvaziye karşı bugün bile anılan çeşitli mücadeleleri gözlenmiştir.

İrfan Yalçın'ın romanında bu zengin malzeme ne yazık değerlendirilmiyor. "Paşa" imajını bir yana bırakacak olursak, sınıf mücadelesinin karşı kutbunu oluşturan bürokrat burjuvazi; ocak çavuşları, jandarma erleri olarak simgeleniyor. Maden işçileri ise genellikle edilgen (pasif) bir kitle olarak veriliyor.

İrfan Yalçın eğer romanında mükellefiyet dönemini yaşayan tüm sosyal kesimlere eğilseydi, eseri daha bir bütünlük, canlılık ve çarpıcılık kazanabilirdi. Ama yine de "Ölümün Ağzı" okunması gereken bir yapıt.

HALK SAĞLIĞI

Dr. Nadir Paksoy

Kuduz

Son zamanlarda kuduz sorunu sık sık gazetelerde, radyo ve TV'de karşımıza çıkmaya başladı tekrar. Başıboş köpek kedi gibi hayvanların ortalıkta dolaşması bunların yok edilmesindeki güçlükler, hastalığın yayılmasında başlıca rolü oynamaktadır.

Kuduz hastalığına yol açan etken virüs denilen bir tür mikroorganizmadır. Hastalık kaynağı vahşi ve evcil hayvanlar olup bilhassa köpek, kedi, kurt, çakal, tilki ve yarasa hastalık etkenini yaymada ön sırayı almaktadır.

Hastalık kuduz virüsünü taşıyan hayvanın ısırması, tırmalaması ile salyası yoluyla bulaşır. Bazen vücuttaki açık bir yaraya salyanın değmesi ile de ısırma, tırmalama olmaksızın kuduz virüsü girerek hastalık bulaşabilir.

Kuluçka devri (mikrop vücuda girdikten hastalık belirtileri ortaya çıkıncaya kadar geçen zaman) genellikle 4-6 hafta olursa da bu sürenin uzayıp kısalabildiği durumlar olabilir.

Hastalık korku hissi, baş ağrısı, ateş, kırıklık gibi belirtilerle başlar. Daha sonra felçler, kaslarda kasılma görülür. Bunu bilinçsiz hareketler, çırpınmalar takip eder ve genellikle ölümle sonuçlanır.

Kuduz oluştuktan sonra tedavisi olmayan ancak olmadan önlenmesi mümkün bir hastalık olduğu için halk sağlığı açısından önemli bir değer taşır.

Bu nedenle:

Şüpheli veya kuduz bir hayvan tarafından ısırılma, tırmalanma ve salyasının bulaşması söz konusu olunca hemen aşılanmalıdır. Aşı en değerli korunma yöntemidir. Aşı yaranın büyüklüğüne, beyine yakınlığına, ısırılmanın elbise üzerinden olup olmadığına göre 14 veya 20 günlük olarak uygulanır.

Ağır ve vahşi hayvanlarla (kurt, çakal, tilki) olan yaralanmalarda eğer 72 saat geçmişse aşı ile beraber kuduz serumu da uygulanabilir. Serumu aşı ile karıştırmamalıdır. Korumada etkili yöntem aşıdır. 14 günlük bir aşılamada insanda kuduza karşı koruyucu bağışıklığı 3-4 hafta içinde sağlayabileceğinden ısırılma vs. söz konusu olunca hemen aşı olmaya başlanmalıdır. (kuduzun ısırıldıktan sonra 4-6 hafta içinde ilk belirtilerini göstereceğini belirtmiştik)

Aşının yanı sıra yardımcı bazı koruyucu yöntemler de vardır. Örneğin yaranın derhal sabunlu su ile yıkanması yararlı olabilir.

Şimdiye kadar anlatılanlar ısırılma olayı söz konusu olunca yapılması gerekenlerdi. Bir de böyle bir olay olmaksızın alınması yerinde olan tedbirler; Evinde kedi, köpek besleyenlerin onları aşılatması, başıboş hayvanların imhası gibi.

Bir kez daha tekrarda yarar görmüyoruz. Kuduz tedavisi olmayan bir hastalıktır. Ancak ısırılma vs. olunca aşılanma suretiyle bu tehlikeden uzaklaştırılır. Aşının tedavi edici değil koruyucu bir etkisi olduğunu unutmamalıyız.

Bu arada şunu da belirtmekte yarar var. Aşılanmanın hangi devresinde olursa olsun 1-3 gün ara verenlerin aşılanmalarına devam edilir ancak verilmesi gereken miktarlar (örneğin erişkinler 14 günlük şemada toplam 56 ml.) tamamlanır. 4-10 gün ara verenlerde, verilmesi gereken miktarlar tamamlanır ve üzerine 5 günlük fazladan aşı uygulanması gerekir. 10 günden fazla ara verenler ise hiç aşılanmamış gibi ele alınıp aşı şeması yeniden uygulanır. (Prof. Yumuturuğ. Toplum Hastalıklarında Epidomiyolojik Genel Prensipler, Ankara Tıp Yayınları, 1976, sayfa. 136)

Kuduz aşısı 6 aylık bir süre için bağışıklık sağlar. Eğer ilk aşılanma tarihinden ilk 3 ay içinde yeniden bir ısırılma söz konusu olursa yeniden aşılanma gerekmez. 3-6 ay içinde bir ısırılma olduğu zaman birer hafta ara ile 2 kez aşılanır. 6 ayı geçen yeni ısırılmalarda artık eski aşının etkinliği kalmamıştır, yeniden aşılama gerekir. Kişiler aşılanma süresince (14-20 gün) ağır işlerden kaçınmalı ve gerek bu sürede gerekse bundan 1 ay içinde kesinlikle alkol almamalıdır. (Aşının etkinliğini azaltması ve doğacak allerjik etkilerden dolayı)

düşünce dünyası

MEMURLAR YURTTAŞ MIDIR?

Baki Özilhan

Memurlar Derneği

(Mem-Der) Genel Başkanı

1980-1981 yılları seçim yıllarıdır. Her kesim bu canlı siyasi ortamdan yararlanarak sesini duyurmaya, giderek kendisini daha iyi temsil ettirmeye çalışacaktır. Mevcut uygulamaya göre memurlar hariç. Çünkü memurlar siyasetle uğraşamaz.

Görünüşte böyledir ama, Başbakanlığın ayakkabı boyacısı hükümet değişir değişmez boya sandığını kaptığı gibi eski yerinden ayrılmış ve Başbakanlıkta göreve başlar başlamaz ilk demecini de vermiştir. "Her hükümet kendi kadrosuyla çalışır."

Zaman zaman gazetelerimizde boy gösteren kâh doğru kâh yanlış diye değerlendirilen bu anlayış objektif bir gerçeği ifade etmektedir. Ama ben bu yazımda esas olarak işin bu yönünü partizanlığı değil, en az partizanlık kadar önemli bir başka konuyu ele almak istiyorum.

Bir yandan Başbakanlığın boyacısı her hükümet kendi kadrosuyla çalışır diyor. Öte yandan yasalarımız bu gerçeğe hâlâ sırtını dönmüş olarak yürürlükte tutuluyor, memura siyaset yasaklanıyor. Bir yandan öküzün altında buzağı aranarak küçük dereceli memurlar baskı altında tutuluyor, siyasetle uğraşıyor diye kış kıyamet demeden sürülüp kıyılıyor, öte yandan siyasi partiler, hükümetler adına yönetime bürokratlar, teknokratlar atanıyor. Artık hepimizin merak ettiği bu çağdışı uygulamanın daha ne kadar süreceğidir, sürdürüleceğidir.

Bugün, Anayasamızın 119. maddesi ile memurların siyasi partilere üye olmaları yasaklanmıştır. Maddenin gerekçesi "Kamu hizmetleri görevlilerinin siyasi partiler karşısında tam tarafsızlığının Anayasa teminatına bağlanması" olarak ifade edilmiştir. 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 7. maddesi de aynı anlamdadır. Hem Anayasamızda hem de 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda bu hüküm bulunmasına rağmen kamu görevlilerinin tarafsızlıkları gerçek anlamda sağlanabilmiş midir?

Konuya hukuki açıdan bakalım. Anayasamızın 119. maddesi kendi içinde bütünlük taşımamaktadır. 1. fıkranın 1. cümlesi siyasi partilere üye olmayı yasaklıyor, son cümlesi ise memurlar görev yaparken yurttaşlar arasında siyasi kanaatlerinden dolayı ayırım yapamazlar diyor. Görülüyor ki, esas olan kamu görevlilerinin görevleri başında tarafsız olmalarıdır. Yoksa bu tarafsızlığın siyasi partilere üye olmakla, olmamakla hiç bir ilgisi yoktur. Kaldı ki iki yasa hükmü de (Anayasa madde 119–D.M.K. madde 7) Anayasamızın özüyle çelişmektedir.

Anayasanın 10. maddesi, kişinin temel hak ve özgürlüklerini sınırlayan bütün siyasi engelleri kaldırmak, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamak görevini devlete vermiştir. Devletin görevi kamu görevlilerinin temel hak ve özgürlüklerini sınırlamak değil, Anayasamızın emri gereğince kamu görevlilerinin temel hak ve özgürlüklerini sınırlayan siyasi engelleri ortadan kaldırmaktır.

Bunun yanı sıra, Anayasanın 12. maddesi yurttaşların yasalar önünde hiç bir ayırım gözetilmeksizin eşit olduğunu söylemektedir. Kamu görevlilerine, memurlara, siyasi partilere üye olmaları yasaklanarak ikinci sınıf yurttaş işlemi yapılmaktadır. Bu, Anayasamızın eşitlik ilkesine tümüyle aykırıdır.

Anayasanın 20. maddesi, her yurttaşın düşünce ve kanaat özgürlüğüne sahip olması, düşünce ve kanaatlerini her yola başvurarak yayabilmesini öngörmektedir. 119. madde kamu görevlilerinin bu temel hak ve özgürlüğünü de ortadan kaldırmaktadır.

Son olarak Anayasamızın 56. maddesini de hatırlatmak istiyorum. Bu hüküm de çok açıktır. Yurttaşlar siyasi partiler kurmak ve siyasi partilere girmek hakkına sahiptirler. Bu noktada şu sorunun cevabını açıklıkla vermek gerekir. Memurlar yurttaş mıdır değil midir? Anayasanın yurttaşlara sağladığı temel siyasi haklar, sıra memurlara gelince rafa kaldırılmaktadır. Bu yaklaşıma göre memurların yurttaş sayılmamaları gerekmektedir. Bu sorunun ciddi olarak ele alınması ve çözümlenmesi Türkiye'de demokrasinin tanımı ve yorumu açısından önem taşımaktadır.

Memurlara siyaset yasağının uygulanması pratikte de gerçeklere uymamaktadır. Geçmişte özellikle MC ve 22 aylık Ecevit hükümetleri döneminde olduğu gibi bugün de hükümet yanlısı küçük dereceli memurlar da siyasetle uğraşmaktadırlar. Siyasetle uğraşma hakkı iktidardan yana olanlara tanınmış görünmektedir. Zaten, çok geniş bir memur kitlesi bu yasağın baskısı altında tutulurken, bürokrasinin üst kademelerinde yer alan bir avuç yüksek dereceli memur için bu yasak hiç bir zaman sözkonusu değildi. Çünkü böyle görevlere gelmek Türkiye'de ancak siyasi iktidarlarla olan ilişkiye bağlıdır. İktidarda hangi parti varsa o partiye yakın olanlar o parti adına aktif siyasetin içinde bulunanlar bürokrasinin üst kademelerini paylaşırlar. Bu ülkemizde her dönemde yaşanan objektif bir durumdur. Bu durumdaki üst kademe yöneticilerinin, siyasi iktidar doğrultusunda sürdürdükleri eylemler memurun "tarafsızlığı" ile bağdaştırılabilir mi? Gene biliyoruz ki ülkemizde, herhangi bir siyasi partinin yandaşı durumunda olan üst kademe yöneticileri ya da yönetim düzeyindeki görevliler yetki ve olanaklarını bağlı bulundukları siyasi partinin çıkarları doğrultusunda kullanmaktadırlar.

Bu kısa örnekler dahi gösteriyor ki, memurlara siyaset yasağı gibi tamamen anti-demokratik bir uygulamayı sürdürmek gerçek hayatta memurun tarafsızlığını sağlayacak bir yol değildir. Bir avuç büyük bürokrat fiilen siyasetin içinde bulunurken, yüzbinlerce küçük dereceli memur temel hak ve özgürlüklerini kullanmaktan yoksun tutulmaktadır. Memur kitlesinin hak ve çıkarlarını sağlıklı bir biçimde elde etmelerinin biricik yolu siyaset yasağının kaldırılmasından geçmektedir. Bu ülkemizde gerçek bir demokrasinin varlığından söz edilebilmesinin önemli bir adımı olacaktır.

Tüm bu nedenlerden siyasi partileri göreve çağırıyorum. Yasalarda gerekli değişiklikler yapılmalı ve Anayasamızın özüyle çelişen 119. maddesi iptal edilmelidir.

Bunun yanı sıra 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 7. maddesinin "Devlet memurları siyasi partilere üye olamazlar, herhangi bir siyasi parti veya kişinin yararını veya zararını hedef tutan bir davranışta bulunamazlar, görevlerini yerine getirirlerken, dil, ırk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ayırımı yapamazlar" şeklinde bir hükmü "DEVLET MEMURLARI SİYASİ PARTİLERE ÜYE OLABİLİRLER VE SİYASİ FAALİYETTE BULUNABİLİRLER. ANCAK GÖREVLERİNİ YERİNE GETİRİRKEN DİL, IRK, CİNSİYET, SİYASİ DÜŞÜNCE, FELSEFİ İNANÇ, DİN VE MEZHEP ayırımı yapamazlar" şeklinde değiştirilmelidir.

Memur kitlesi kendisinden oy isterken siyaset yapan siyasetçilerden siyasetle uğraşma hakkı istemektedir. 1980 veya 1981'de bizden oy isteyecek olan siyasi partilere diğer söyleyeceklerimize, soracaklarımıza ek olarak "Neden bizim siyasetle uğraşmamıza karşısınız" diye de soracağız.

HALKIN SESİ

GAZETEMİZİN SAHİBİ 45 MİLYON HALKTIR

350 HANELİK KÖY IZDIRAP İÇİNDE

Unutma beni!

Aydınlık
BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ VE EZİLEN HALKLAR BİRLEŞİN

BAYAŞ Basın Yayın A.Ş. adına sahibi ve Genel Yönetmen ORAL ÇALIŞLAR

Yazı İşleri Müdürü: MEHMET ATABERK
Haber ve Makalelerden Sorumlu Müdür: S.AYDOĞAN, BÜYÜKÖZDEN
O.GÜRHAN
Müessese Müdürü: ERTÜR

Adres: Nuruosmaniye Cad. 3/3 Cağaloğlu/İstanbul. Tel: 26 52 44 26 42 93 İdare Tel: 26 61 78
Dizgi: Aydınlık Ofset Tesisleri. Baskı: İst. Gürtur, Dağıtım: GAMEDA

BÜROLAR
ANKARA: Meşrutiyet Cad. 32/8 Kızılay. Tel: 25 38 69
İZMİR: Ozeller İşhanı 452. Sok. 29/3 Konak. Tel: 13 10 90 - 25 25 54
TRABZON: Cumhuriyet Mah. Kasım Sok. 27/10 Tel: 3900
DİYARBAKIR: Beyazıt İşhanı Kat: 3 No: 30 Dörtyol Tel: 38 57 ADANA: Kızılay Cd. 104 Sok. No: 23 Tel: 103 42

İLAN TARİFESİ–ABONE
[illegible]

İslam Konferansı, Afganistan sorununun çözümü için Bloksuzların desteğini aramayı kararlaştırdı

DIŞ HABERLER SERVİSİ

İSLAMABAD'da dün sabaha karşı sona eren İslam Ülkeleri Konferansında Sovyetler Birliği'nin derhal ve kayıtsız şartsız Afganistan'dan geri çekilmesi istenirken, Amerika'nın İran'a karşı girişiği müdahale de şiddetle kınandı. Her iki karar da oybirliğiyle kabul edildi.

Konferansta Afgan bunalımına çözüm bulunması için Bloksuzların desteğinin alınmasını öngören tasarı, Suriye, Güney Yemen, Libya ve Filistin Kurtuluş Örgütünün bazı ihtiraz kayıtlarına rağmen kabul edildi.

Bu arada dışişleri bakanları BM'nin yardımıyla bir uluslararası konferans toplanması için hazırlık yapacak özel bir komitenin kurulmasını kabul ettiler. Kurulan komiteye İslam Ülkeleri Konferansı Genel Sekreteri Habib Catti (Cezayir) başkanlık edecektir. Komitenin diğer üyeleri ise Pakistan ve İran Dışişleri Bakanlarıdır. Komiteye Sovyetler Birliği hükümeti ve Kabil rejimiyle görüşme yetkisi verilmiştir.

Konferansta Amerika'nın İran'a girişiği müdahalenin yanısıra ABD ve Avrupa ülkelerinin İran'a uyguladığı yaptırımlar da kınandı. Amerika'nın müdahalesi "İran'a karşı bir silahlı saldırı" olarak nitelendirildi. Bu arada İran da rehineler sorununun çözümünü hızlandırmaya çağrıldı.

SÜPER GÜÇLER ARASINDAKİ REKABET

Konferans bildirisinde ayrıca büyük güçler arasındaki rekabetten özellikle Hint Okyanusunda artan faaliyetlerden duyulan derin kaygı dile getirildi.

Bu arada Konferans Kudüs'ü İsrail'in bölünmez başkenti ilan eden İsrail'e karşı müeyyideler uygulanması için Güvenlik Konseyinin olağanüstü bir toplantıya çağrılmasını kararlaştırdı. Bu karara göre İsrail'in bu görüşünü destekleyen ve büyükelçiliğinin Telaviv'den Kudüs'e nakledecek tüm ülkelerle diplomatik ilişkiler kesilecektir.

Bir Güney Kore askeri bir göstericiye saldırırken.

Güney Kore'de bir kent halkın eline geçti

Halkın istekleri

Yaklaşık 200 bin kişinin ayaklandığı Kwangju kentinde halk yayınladığı bir bildiriyle taleplerini açıkladı. Sıkıyönetimin kalkması ve ülkenin demokratlaştırılmasını isteyen halkın diğer talepleri şöyledir:

* Choi Kyu-Hah başkanlığındaki kukla hükümet derhal istifa etmelidir.
* Chun Doo-Hkan (Güvenlik Kuvvetleri Başkanı) derhal idam edilmelidir.
* Sıkıyönetim kaldırılmalıdır.
* Tutuklu öğrenciler ve siyasiler serbest bırakılmalıdır.
* Basın, Kwangju olaylarını objektif bir şekilde yansıtmalıdır.
* Üniversiteler derhal açılmalıdır.
* Halka ateş açılmasına derhal son verilmelidir.
* Hükümet ve güdümlü basın güneybatı ve güneydoğu halklarının hisleriyle oynamaktan vazgeçmelidir.

■ Silahlanan göstericiler, Sıkıyönetim kuvvetlerini kentin dışına çıkardı.

■ ABD, Güney Kore yönetiminden ılımlı olmasını istedi.

KWANGJU (AJANSLAR)

20 yıldır ilk kez büyük çaplı halk göstericilerine sahne olan Güney Kore'de, gösteriler yaygınlaşarak sürüyor.

Kwangju'da sıkıyönetimin kaldırılması ve ülkenin demokratlaşmasını isteyen ve askeri cephaneliklerii basarak silahlanan binlerce gösterici, sıkıyönetim kuvvetlerini ve toplum polisini gerileterek kenti ele geçirdi. Ordu birlikleri de kentin etrafında mevzilendi.

Başkent Seul'ün 250 kilometre güneyinde bulunan Kwangju'daki son çatışmada en az 57 kişinin öldüğü bildirilirken, Devlet Başkanı Choi Kyu-

(Devamı Sa. 6 Sü.4)

TİKP Başkanlık Kurulu üyesi Hüseyin Karanlık basın toplantısı düzenledi

TİKP: "Gaziantep'te işkence sorumluları hakkında soruşturma açılmalıdır"

■ Suçlular tüm akraba çevreleriyle birlikte yakalanıp sindirilmeye çalışılıyor.

■ İsim benzerliği yüzünden bir çok yurttaş ağır hakaretlere maruz kalıyor.

GAZİANTEP(ÖZEL)

TİKP Başkanlık Kurulu Üyesi Hüseyin Karanlık Başkanlığındaki bir TİKP heyeti Gaziantep'teki işkence iddialarını inceledikten sonra bir basın toplantısı düzenleyerek çok sayıda yurttaşın kadın, erkek, çocuk demeden baskı ve hakarete uğradığını açıkladılar.

Hüseyin Karanlık kendilerine intikal eden olaylarla ilgili olarak şu açıklamada bulundu:

"Cuma Özarslan isimli bir genç uğradığı ağır işkence sonucu ölmüştür. Kuyumcu soygunu olayıyla ilgili olarak 16 Nisan 1980 günü gözaltına alınan bu şahıs, emniyette bir süre sorguya çekildikten sonra hastaneye kaldırılmıştır. Bir hafta tedaviye rağmen 25 Nisan günü vefat etmiştir.

"Gaziantep Cumhuriyet Savcılığının 25.4.1980 tarihli gömülme izni yazısında ölüm nedeni olarak akut dolaşımı yetersizliği gösterilmektedir. Bilgisine başvurduğumuz doktorların belirttiğine göre, okut dolaşım yetersizliği beynin şiddetli bir darbeye maruz kalmasından meydana gelir. Cuma Özarslan yakalandığında yaralı ya da hasta değildi. Babası Şıho Özarslan 'oğlumu sağlam götürdüler ölü getirdiler' demektedir.

"Soygun olayından sonra Cuma Özarslan'ın eşi Adile Özarslan ve yakınları Abdi Özarslan ile karısı ve iki küçük çocuğu olmak üzere tüm sülalesi aynı olayda ölen Yaşar Yeniçay'ın yakınları Ökkeş Yeniçay, Selda Yeniçay ve Gülser Yıldızoğlu da olmak üzere bu olaya adı karışanların çok sayıdaki yakınları gözaltına alınmışlardır.

"Bu insanlara akla hayale gelmedik sözlü ve fiili hakaretlerde bulunulmuş ve dayaktan geçirilmişlerdir. İsmini şimdilik açıklayamayacağımız bazı kadınlar çırılçıplak soyulduklarını ve çirkin şekilde davranışlara uğradıklarını belirtmektedirler. Bu yurttaşların [illegible]

"Haydar Kaynakçıoğlu isimli yaşlı bir hastane personeli sırf soyadı aranan bir kişinin soyadı [illegible]

(Devamı Sa. 6 Sü.4)

Mersin'de TKP'nin iki kanadı arasındaçıkan çatışmada bir kişi öldü

MERSİN(ÖZEL)

MERSİN'de 21 Mayıs günü İGD'nin Doğu Alman kanadı ile İngiltere kanadı arasında çıkan silahlı çatışmada Şenol Küçük öldü.

Gazi Lisesi önünde tahminen 30 kişinin karşılıklı ateş yatarak girişikleri silahlı çatışmadan sonra TKP'nin Doğu Alman kanadı taraftarı Şenol Küçük, İngiltere yanlısı grup tarafından çok yakın mesafeden açılan ateş sonucu öldürüldü.

Olay yerine gelen polis 5 İGD'liyi gözaltına aldı. Ayrıca çatışmada yaralanan bir kişi de arkadaşları tarafından kaçırıldı.

El Salvador'da çatışma: 30 ölü

SAN SALVADOR

EL Salvador'un kuzey kesimlerinde göstericilerle hükümet kuvvetleri arasında yeni çatışmalar oldu, son 24 saat içinde 30 kişi öldü.

Çatışmaların yoğunlaşması üzerine ülkenin kuzey kesimlerine çok sayıda asker birlik gönderildi. Ordu birliklerinin göstericilere "acımasızca" saldırdığı gelen haberler arasında.

Irkçı G. Afrika polisi, öğrencilere ateş açtı

JOHANNESBURG (AA)

GÜNEY Afrika'nın başkenti Johannesburg'da gösteri yapan öğrencilerin üstüne ateş açan ırkçı polis bir kişiyi öldürdü, iki kişiyi de yaraladı.

Olaylar, eğitimde fırsat eşitliği isteyen siyahların 500 bin kadar lise öğrencisinin katıldığı bir kampanya açmaları üzerine başladı. Başkentin Batho ve Mangaung semtlerine çok sayıda polis sevkedildi. Bu semtlere gazetecilerin girmesi yasaklandı. Siyah gençlerin otobüsleri taşladığı bahanesini ileri süren polisler önce gaz bombası attılar, daha sonra da ateş açtılar.

PARTİZANLIKLA ilgili yayınımızın bugünkü bölümünde, Ulaştırma Bakanlığı bünyesindeki kamu kuruluşlarından Denizcilik Bankası, Devlet Demir Yolları ve Türk Hava Yollarında sürdürülen partizanlığı açıklıyoruz.

Bu kurumlarda da yoğun bir partizanlık sürüyor. Kaçakçılık olaylarına adı en çok karışan devlet memurları buralarda çalışan memurlar arasından çıkıyor. THY, DDY, Denizcilik Bankası ve bağlı kuruluşları Mafia ile ilişkilerin en yoğun olduğu kurumlar durumunda.

Kişisel çıkar çatışmalarının had safhada sürdürüldüğü bu kuruluşların her sene zarar ettikleri açıklanırken, yetkili bir çok devlet memuru milyonları vuruyor.

Partizanlık belgelerini yayınlamaya devam ediyoruz

Ulaştırma Bakanlığında partizanlık

Denizcilik Bankası Yönetim Kurulu üyesi Cafer Canlı, Maliye Müşavirliğine atandı

DENİZCİLİK Bankası Yönetim Kurulu üyesi Cafer Canlı, Maliye Bakanlığı Müşavirliğine atandı. Daha önce Bakanlar Kurulunun bir kararı ile AP İstanbul İl Teşkilatı Propaganda Basın ve Halkla İlişkiler Başkanı Kazım Avdan Denizcilik Bankası Yönetim Kuruluna getirilirken aynı kararname ile Cafer Canlı görevinden alınmıştı.

21 Mayıs günkü Resmi Gazete'de yer alan öteki bir kararname ile de Müşavir Muhasebat Kontrolörü Ramazan Gözütok, Hazine Genel Müdürlüğü ve Milletlerarası İşbirliği Teşkilatı Genel Sekreterliği Dış Kuruluşu Trablus Büyükelçiliği Maliye Müşavirliğine atanmıştır.

SAĞLIK SOSYAL YARDIM MÜDÜRLÜKLERİNE ATAMA YAPILDI

Bitlis ve Sakarya Sağlık ve Sosyal Yardım Müdürlüklerine 21 Mayıs günlü Resmi Gazete'de yayınlanan kararnameler uyarınca, atamalar yapıldı. Sakarya Sağlık ve Sosyal Yardım Müdürü Dr. Mehmet Cemal Cankat, Bitlis, Denizli Sağlık ve Sosyal Yardım Müdürü. Dr. Hasan Ulusoy da Sakarya Sağlık ve Sosyal Yardım Müdürlüklerine atanmışlardır.

ÇALIŞMA BAKANLIĞINDAKİ ATAMALAR

Çalışma Bakanlığında görevli 2 Bakanlık müşaviri görevden alındı. Yürürlüğe giren kararnameler uyarınca görevden alınan müşavirler Kemal Abay ve Mustafa Şahin başka görevlere atanacaklardır.

Denizcilik Bankası

GÖREVDEN ALINMASI GEREKENLER

Yalçın Çilli/ D.B. Genel Md. Mv./ CHP'li aşırı örgütçü.
Yılmaz Tabanlı/ D.B. Genel Md. Mv./ CHP'li aşırı örgütçü.
Ali Can/ D.B. Genel Md. Mv. CHP örgütüne girdi.
Turan Cen/ D.B. Genel Md. Mv. CHP örgütçü (İstifa etti mi?)
Şükrü Yücekaya/ D.B. Genel Müdürlüğü Fen Md. CHP: örgütçü
Mehmet Ersan/ D.B. Liman İşl. Md. (eski kaptan/ CHP'li örgütçü)
Ali Galip/ D.B. Liman İşl. Md. Mv. / Aşırı örgütçü
Yaşar Keçeci/ D.B. Liman İşl. Md. Mv. (Teknik Md. Mv./ Aşırı örgütçü)
Ziya Doğan/ D.B. Liman İşl. Md. Mv./ CHP örgütçü.
Şemsettin Aydın/ D.B. Deniz Yol. Md./ CHP örgütçü
Mehmet Zergeçti/ D.B. Deniz Yol. Müd. Mv. (Teknik Md. Mv.) CHP örgütçü)
Şükrü Canibek/ D.B. Deniz Yol. Md. Mv./ CHP örgütçü
Asım Tiryaki/ D.B. Deniz Yol. Fen Bürosu Baş Mühendisi CHP örgütçü.
Kemal Sünbüli/ D.B. Deniz Yol. Enspektörü/ CHP. örgütçü.
Şükrü Enginbaş/ D.B. Deniz Yol. Baş Enspektörü/ CHP taraftarı.

DENİZCİLİK BANKASI İSTİNYE TERSANESİ: GÖREVDEN ALINACAKLAR

Taşkın Çilli/ D.B. İstinye Tersanesi Baş Müh./ Aşırı örgütçü
Şevki Bakırcı/ D.B. İstinye Tersanesi Dizayn Şef Müh./ CHP Sarıyer İlçe Başkanı.

(Devamı sa. 6 sü. 7'de)

Devlet Demiryolları

GÖREVDEN ALINACAKLAR

1— Doğan SAYAN; DDY 1'nci İşletme Müdür Muavini, aşırı solcuları kayırıp işbirliği yapmaktadır. Görevinden alınması.

2— Oğuz Özketen: Cer Servis Müdürü, aşırı solcu olup, solcularla Kartal ve Maltepe semtlerinde örgüt toplantıları yapar ve onlardan aldığı talimata göre hareket eder, yaramaz, görevinden alınmasında fayda vardır.

3— Arif Arıcıoğlu: Cer Servis Müdür Muavini, ahlaksızın biri olup, Genel Başkanımıza küfür etmeyi ıhtiyat haline getirmiş bulunan bu zatın acilen görevinden alınması şarttır.

4— Nazif Güzey: Haydarpaşa Yol Atölye Müdürü CHP'nin bir numaralı elemanı olup, Demirspor Kulübüne, mahiyetinde bulunan işçilerin ünite amirliklerine aşırı solcu militanları getirip milliyetçileri baskı altında tutar. 14 Ekim seçimleri nedeni ile CHP'nin miting ve toplantılarına katılan ve aşırı sol militanlara 2 saat yerine 10 veya 15 saat mesai verdirir. Aşırı solculardan militan 56180 sicil nolu İsmet GÜNEY'i 2.3.1979 tarihinde ünite grup amirliğine ayrıca a) 69205 sicil nolu aşırı sol militan Urhan AVKAN'ı 3.4.1979'da Grup Amirliğine getirmiş bir de lojman vermiştir. b) 83929 sicil nolu militan Adil EŞİYOK'a kaloriferli bir lojman ile birlikte grup amirliğine getirilmiştir. Tarihi 10.8.1979 tarihlidir. c) 78369 sicil nolu militan Musa BAYLAN'ı 3.4.1979 tarihinde grup amirliğine getirmiştir. Yukarıdaki atamalar Genel İdare Müfettişi Mehmet KILIÇ ile Murat beye bildirilmiş tahkikat sonunda hazırlanan dosyalar 2 ay önce bu müfettişler tarafın-

(Devamı sa. 6 sü. 7'de)

Mem-Der Genel Başkanı Baki Özilhan:

Hiç zaman geçirmeden Danıştaya başvuralım

■ Geçmişte devlet memurunun tarafsızlığı, devlet dairelerinin huzur ve güvene kavuşturulması adı altında yapılan partizanlık HİZMET GEREĞİ OLARAK ifade ediliyordu. Mızrağın çuvala sığmadığı görülmüştür.

ANKARA(ÖZEL)

PARTİZANLIKLA ilgili yayınımız üzerine, Mem-Der Genel Başkanı Baki Özilhan şu açıklamayı yaptı:

"Her seçim dönemi meydanlar "Hesap soracağız burunlarından fitil fitil getireceğiz" diye çınlar. Böyle nutuklar atanlar bu tutumlarını haksızlıkları ortadan kaldırmak ve herkese eşit davranmak için yaptıklarını söylerler. Vatandaşın kanun karşısında eşit olduğunu ve partizanca uygulamalara karşı olduklarını da vurgularlar. Ama söylediklerinin de tam tersini yaparlar.

"Biz bunu bildiğimizden hükümet değişikliklerinden sonra kaç bin memurun atılıp sürüleceğini, kaç yüz memur ailesinin parçalanacağını, kaç bin arkadaşımızın işyerlerinde baskı altında tutulacağını, gönderildiği yerde can güvenliğinin yok edileceğini, dövülüp, sövüleceğini düşünerek memur kitlesi adına tedirginlik duyar, bu partizanca uygulamaları, sürgün ve kıyımları göğüsleyebilmek için birleşmeye haksızlıklara karşı mücadele etmeye hazırlanırız. Üzülerek söyleyelim ki her zaman da bu tedirginliğimizde haklı oluruz.

"Haksızlık yapmayacağım, partizanlık yapmayacağım diyenler gelir gelmez en büyük haksızlığı en büyük partizanlığı yapmışlar, bize de bu haksızlıklara karşı mücadele etme görevi düşmüştür. Bu onurlu görevi yıllardır sürdürüyoruz. Sürdürmeye de kararlıyız. Bugün, geçen yıllara oranla daha da güçlüyüz. Gazetenizin yayınladığı belgeler gücümüze güç kattı. Haksızlığa, kıyım ve sürgüne uğramış binlerce memurun yüreğini ferahlattı, hükümetin üzerindeki cilayı süpürdü götürdü. Partizanlığa karşı mücadelenin ne kadar önemli olduğunu da gösterdi.

"Geçmişte devlet memurunun tarafsızlığı, devlet dairelerinin huzur ve güvene kavuşturulması adı altında yapılan partizanlık HİZMETİN GE-

(Devamı Sa. 6 Sü.4)

Baki Özilhan

Sanayiciler: "Bu yıl da üretim artmayacak!"

■ Nisan ayında toptan eşya fiyat endekslerinde yüzde 2,3 lük artış olduğu açıklandı.

İSTANBUL (ÖZEL)

ÖNCEKİ gün toplanan İstanbul Sanayi Odası meclisinde sanayiciler para darlığının had safhaya çıktığını bu yüzden bu yıl da üretim artışı beklenemeyeceğini söylediler.

Hükümetle de görüştüklerini söyleyen İstanbul Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Şaban Çavuşoğlu "İş alemi artık bu duruma alışsın" şeklinde bir cevap aldıklarını, rahatlatıcı, nefes aldırıcı herhangi bir politika uygulamayan hükümetin sanayicilerden üretim artışı beklemesinin de abes olduğunu söyledi. Döviz kurlarının 47 liradan 77 liraya çıktığını, çok sıkı bir para politikası uygulandığını bu durumda ithalat transferleri açılsa dahi sanayicilerin üretim girdilerini temin edip üretimi artırabilmelerinin mümkün olmadığını söyledi.

Bu arada yaptıkları bir inceleme sonucunda sanayiciler 1977'de yüzde 56 olan üretim gücü kullanım oranının 78'de yüzde 55.8'e, 79'da yüzde 45'e düştüğünü açıkladılar. Sanayiciler üretim gücü kullanım oranının düşmesinin bu yıl da süreceğini zira işletme sermayesi sıkıntısının artık kritik noktaya geldiğini belirttiler. Şimdiye kadar en yüksek kapasiteyi gıda sanayii kullanmış. Üretim açığından en zor durumda olan sanayi dalı ise madencilik.

Meclis toplantısında söz alan İSO Yönetim Kurulu Başkanı Nuh Kuşçulu da nisan ayında toptan eşya fiyat endekslerinde yüzde 2,3 lük bir artış olduğunu açıkladı.

Bilindiği gibi, fiyatlar ocak ayında yüzde 7, şubat ayında yüzde 20, mart ayında yüzde 5.9 artmıştı. Bu olgunun para darlığından kaynaklandığını ve aşırı olduğunu söyleyen Kuşçulu, hükümet sanayicileri kredi politikası açısından biraz rahatlatırsa durumun normale dönebileceğini söyledi.

Öte yandan İstanbul Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Şaban Çavuşoğlu AET Ortaklık Konseyinin Türkiye'nin tam üyeliği konusunu savsakladığını açıkladı. Çavuşoğlu bu konuda şunları söyledi:

"Bu durum Türkiye'nin vakit kaybetmeksizin tam üyelik müzakerelerinin açılması istemini gerçekleştirmesini gitgide daha vazgeçilmez hale getirmektedir. Esasen yakında topluluk da başka seçenek bulunmadığını kabul etmek zorunluluğunu duyacaktır."

Sıkıyönetim, Başbakanlığı işçi ücretlerinin ödenmesi için uyardı

■ Ödeme yapılmazsa belediye grevlerini yasaklayan 31 nolu bildiri "gözden geçirilecek."

ANKARA (ÖZEL)

ANKARA Sıkıyönetim Komutanlığı, Başbakanlığa, Ankara Belediye Başkanlığına ve Genel-İş Sendikasına bir yazı göndererek birkaç aydır ödenmeyen işçi ücretlerinin ödenmesini istedi.

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığının yazısında, ödeme yapılmazsa belediye grevlerini yasaklayan 31 numaralı bildirinin "gözden geçirileceğini" belirtti.

Belediye ile işçiler arasında yapılan toplusözleşmede, işçilerin ücretleri ödenmediği taktirde işe gelmeme haklarının yer aldığı hatırlatılan Sıkıyönetim Komutanlığı yazısında "Bu yasaklama çalışan kişinin en doğal hakkı olan ücretini almasını engellemek için konulmamıştır" deniliyor.

Sıkıyönetim Komutanlığı ayrıca, hükümetin büyük belediyelere yardım yapacağı şeklinde basında çıkan haberlere de değinerek, gerçekten yapılacaksa bu yardımın bir an önce gerçekleşmesini de istedi.

Öte yandan Ankara Belediyesi yetkilileri ise, çözümün hükümetten gelecek paraya bağlı olduğunu söylediler. Sıkıyönetim Komutanlığının isteği üzerine, belediye bütçesi ile ilgili hesapları bir yazı ile gönderdiklerini belirterek "Biz bu durumda parayı ödememizin mümkün olamayacağını belirttik" dediler.

YSE-İş Genel Eğitim Sekreteri İrfan Alpaslan:

"Ağrı'da faşist terör devlet desteğiyle sürüyor"

ANKARA (ÖZEL)

YSE İş Sendikası Genel Eğitim Sekreteri İrfan Alpaslan, gazetemize verdiği özel demeçte Ağrı'daki terörden şikayet etti. Alpaslan, Ağrı'daki faşist terörün devlet desteğiyle artarak sürdüğünü belirterek olaylarda "devrimciliği sadece karşı terör olarak anlayan bir takım sol grupların sorumluluğunu da belirtmek zorunludur" dedi.

Olayların 6 Nisanda MHP yöneticisi Mustafa Kılıçaslan'ın öldürülmesi ile yoğunluk kazandığını, daha sonra sol görüşlü öğretmenler Mustafa Gürtül ve Nevzat Demirci'nin ölü bulunduğunu, belediyeye karşı silahlı bir saldırı düzenlediğini anlatan Alpaslan, Belediye Başkanı Orhan Alpaslan ve CHP Senatör adayı Naci Kutlay'ın da tutuklandığını söyledi.

Alpaslan, bütün bunlara ek olarak Belediye Başkanının Bakanlar Kurulu tarafından görevinden alınarak, yerine olaydaki rolü herkes tarafından bilinen Valinin vekaleten atandığını belirtti. Alpaslan aynı konuyu CHP'li parlamenterlere de bildirdiğini ve onların ilgilenmelerini istediğini açıkladı.

45 milyar lira aranıyor

Demirel hükümeti tarım ürünlerine verdiği taban fiyatlarında ürün maliyetlerinin pek altına düşmüyor. Ama üreticinin alım gücünde gerçek bir artışa da yanaşmıyor. Yani ne onduruyor ne de öldürüyor.

Şimdi tarımsal ürün alımıyla görevli kamu kuruluşları üreticiye ödemeleri gereken borçlar için 45 milyar lira dolayında bir para arıyor. Şu anda yalnız tütün, pancar ve çay alımları için gerekli paranın tutarı 26 milyar lira. Hükümet bu konuda iki tutumu birarada izliyor: Birincisi üreticinin birikmiş alacaklarının ödenmesini geciktirmek. İkincisi de taban fiyatlarını biraz yükseltip, tüketici fiyatlarına daha çok zam yapmak. Bu politikalarda da iki amaç söz konusu. Bir yandan üreticinin alacaklarını savsaklayıp piyasada oluşacak talep artışı frenlenmek istenirken, öte yandan mamullere yapılan zammın yaratacağı ek kaynaklarla, dizleri titreyen kamu iktisadi teşebbüslerinin ayakta durması sağlanıyor.

Zamlar tüketicinin belini büktüğü gibi KİT'lerin üretimlerini artırmaya da hizmet etmiyor. Getirdiği tek olanak partizan atamalarla daha da şişirilen kadroların aylıklarını ödemeyi kolaylaştırması oluyor. Çünkü 25 Ocak kararları gereği, ekonomide üretimi artırıp, büyümeyi sağlamak diye bir amaç zaten sözkonusu değil.

Varolan koşullarda Demirel hükümeti taban fiyatlarındaki artışı zamlı da zamsız da karşılamaya çalışsa bile, her iki durumda enflasyon beyliğini sürdürüyor. Çünkü üreticiye ödeme yapmak için ya para basılacak zam yapılmayacak ya da para basılmayacak zam yapılacak...

Hükümetin şimdiki eğilimi para basmamak yönünde sürüyor. Para basmamak enflasyonu durdurmada hükümetin elindeki stratejik araç. Ancak bu stratejik araç, aynı nitelikte bir sorunu da ekonominin korkulu rüyası haline getirmiş bulunuyor. Bu sorun boyutları genişleyen bir durgunluktur. Yani üretimsizliktir, işsizliktir ve kısa zaman dilimlerinde nispi gerilemeler kaydedilse bile fiyat artışlarını genel doğrultu içinde kolay kolay tutamamaktır. Hükümet bu aracı kullanmayı bırakıp, zam yoluna gittiğinde de aynı çıkmazdan kurtulamamaktadır. Bu kez de fiyatlar doğrudan yükseltilmiş olmaktadır. "Bir yandan para darlığı, bir yandan fiyatların düşeceği varsayımı, diğer yandan devletin inşaat faaliyetlerine geçmemesi, çiftçiye borçlarını ödememiş olması, piyasada beklenenin üzerinde bir durgunluğa neden olmuştur". (Şaban Çavuşoğlu, 26 Nisan 1980)

Bu değerlendirme, ekonominin şu andaki durumunu göstermektedir. Para yok, yatırım yok, üreticinin alacakları ödenmiyor ve beklenenin üzerinde bir durgunluk sözkonusu... Önemli bir tespit; parasızlık, yatırımsızlık ve borç ödememenin kesinliğine karşı, fiyatlardaki düşmenin sadece bir "varsayım" olarak kalmasıdır. Gerçek de budur.

Bu noktada kaynak sıkıntısını köklü biçimde çözüme kavuşturmanın gereği bir kere daha ortaya çıkmaktadır. Son üç yılın gösterdiği yalın gerçek, kaynak darlığının ekonomideki gerçek büyümeyi durdurduğu ve bunu aşmanın başlıca yolunun yeni, kalıcı ve sağlam kaynak yaratmak olduğudur. Bu yapılmadığı sürece buhranı değil aşmak, hafifletmek bile mümkün değildir.

ANAYASAYI DEĞİŞTİRME GİRİŞİMLERİ VE PADİŞAHLIK DEVRİ ÖZLEMCİLERİ

Feyza Zileli ①

■ 1961 Anayasası, sorumluluk ve yetkiyi tek elde toplamamış, çeşitli organlara dağıtmış, hepsinin üstüne de yargının bağımsızlığı ilkesini koymuştur. Peki...

Anayasa değişikliği isteyenler halka ne vadediyor?

1961 Anayasasının değiştirilmesini savunanlar gerekçe olarak Türkiye'deki kargaşalığı ve dış tehdidi gösteriyorlar. Özellikle Forum dergisi çevresi bu noktalar üzerinde duruyor.

Forum dergisinde dış tehditten çok söz edilir. Ancak özgürlükleri ve halkı hedef alan Anayasa değişikliğinin en aktif taraftarları olmalarından da anlaşılıyordu ki, dış tehlikeye karşı gerçekten mücadeleci bir tutumları yoktur. Dış tehdit altındaki bir ülkenin, o tehdide karşı kendini savunabilmesi içerde birliğin sağlanmasına bağlıdır. O birlik de ancak demokrasi ve özgürlük temelinde kurulabilir.

Özgür olmayan, düşünmeyen, konuşmayan, okumayan, toplanmayan ve örgütlenmeyen bir halkı dışardan gelecek bir tehdide karşı nasıl seferber edebiliriz? Olağanüstü yetkilerle mi, sopa sallayarak mı? Mustafa Kemal sizin dediğiniz gibi mi yaptı, yoksa halk içinde eşitlik ve demokrasiyi mi uyguladı?

İkinci gerekçe ise anarşidir. Hazırlanan değişiklik önerisi taslağı bu olgu üzerinde inşa edilmiştir. Bugün Türkiye'de büyük çoğunluk anarşiden, gerek Rusya gerekse MHP'nin yarattığı terörden şikayetçidir ve bir arayış içindedir.

Anayasa değiştiricileri bunun ilacını, bir başka terörde, devlet teröründe görmektedirler. Onun içindir ki Anayasa önerileri baştan aşağı anti-demokratiktir, halkı baskı altına almakta ve devlete hudut tanımayan halka karşı bir "özgürlük" yolu açmaktadır.

Yapılmak istenen Anayasanın demokratik ve özgürlükçü niteliğini ortadan kaldırmaktır.

1961 Anayasası Türkiye halkına fikir özgürlüğünü, propoganda özgürlüğünü, düşüncesini açıklama özgürlüğünü, vicdan özgürlüğünü, can güvenliğini, sendikalaşma ve grev hakkını ve daha pek çok demokratik hakları sağlamıştır.

Anayasa devletin sorumluluğunu ve yetkisini bir elde toplamamış, çeşitli organlara dağıtmıştır. Ve hepsinin üstünde yargının bağımsızlığı ilkesini koymuştur.

Anayasayı değiştirmeyi savunanlar ise Türkiye halkına neler vaat etmektedirler?

A)Cumhurbaşkanına verilen yetkiler:

1-Cumhurbaşkanı Meclisin hükümete güvensizlik göstermesi halinde ya da resen Meclisi feshedip seçimlere gidebilir.

2-Cumhurbaşkanının olağanüstü yönetim yetkisini kullanma hakkı vardır. Cumhurbaşkanı bu yetkisini kullandığı sırada yasaları yürürlükten kaldırabilecektir. Dolayısıyla Meclisin bu dönem için de fazla bir işlevi olmayacaktır.

Yine bu dönemde hükümet tamamen Cumhurbaşkanına tabi olacak. Cumhurbaşkanı Başbakan ve bakanları hükümet üyelerini isterse görevden alabilecektir.

Olağanüstü yönetim yetkisine sahip olan Cumhurbaşkanının önünde hiç bir engel yoktur. Her türlü kararı alabilir, her türlü uygulamayı yerine getirebilir.

3-Cumhurbaşkanı gerekli gördüğü hallerde Bakanlar Kuruluna, Yüksek İdare Şurasına, Yüksek Üniversitelerarası Kurula, Yüksek Hakimler Kuruluna başkanlık edebilir.

4-Cumhurbaşkanının herhangi bir konuda referanduma başvurma yetkisi vardır. Bu bir kanun teklifi olabilir. "Anayasa Divanı"nın (Anayasa Mahkemesi yerine öneriliyor) aykırı gördüğü bir kanun olabilir.

5-Cumhurbaşkanı, kurulacak Devlet Güvenlik Mahkemeleri Başsavcısına ceza veya kapatma davası açtırmak için emir verebilir.

6-Bütün idari mekanizme, özerk kuruluşlar Cumhurbaşkanının denetim ve gözetimine açıktır. Cumhurbaşkanının hükümetin çalışması ve Parlamentonun işleyişinde bağlayıcı karar alma yetkisi vardır.

B)Seçim sistemi:

Üzerinde durulması gereken bir diğer öneri de "iki aşamalı nisbi sistem" adını verdikleri seçim sistemidir.

Öneriye göre, seçim bir hafta arayla iki aşamada yapılacaktır. Birinci aşamada partiler her seçim bölgesinde serbestçe seçime girebilecekler, ancak o bölgede milletvekillerinin yarısından fazlasını herhangi bir parti kazandığı takdirde o bölgede seçim bitmiş kabul edilecektir. Eğer hiç bir parti bu çoğunluğu sağlayamassa ikinci aşamaya geçilecektir. Ancak bu seçime o ilde en yüksek oyu alan iki parti katılabilecektir.

C)Yargı:

Anayasa Mahkemesi "Anayasa Divanı" olacaktır. "Anayasa Divanı"nın kararları bağlayıcı olmayacaktır ve konuyu usul yönünden değil, esastan inceleyecektir.

"Anayasa Divanı"na sadece Cumhurbaşkanı, Başbakan ve grubu olan partilerin genel başkanları başvurabilecektir. Mahkemelerin Anayasa Mahkemesine başvurma hakkı kaldırılmıştır.

Yüksek Hakimler Kurulu'na Cumhurbaşkanı başkanlık edecektir. Ayrıca Başbakan ve Adalet Bakanı toplantılara katılacak ve oy hakkına sahip olacaktır. Ayrıca bir istisnai hüküm getirilerek Cumhurbaşkanına bir hakim hakkında disiplin kovuşturması ya da ceza kovuşturması açılmasına izin verme yetkisi tanınmıştır.

D)Öneriye göre Devlet Güvenlik Mahkemeleri yüksek dereceli asker ve sivil hakimlerden kurulmalı ve bunlar Cumhurbaşkanı tarafından tek başına tayin edilmelidir. Cumhurbaşkanının DGM savcılığına belirli bir davayı açtırma yetkisi vardır.

E)Savcılık ve kanun sözcülüğü

Savcılar, hükümet tarafından tayin edilecek, görevlerine son verilebilecektir.

F)Üniversite,

Öneriye göre üniversite öğretim üyeleri ve yardımcıları, üniversite öğretim üyelerince seçilmiş yetkili üniversite organının Milli Eğitim Bakanına; Milli Eğitim Bakanının Başbakana, Başbakanın da Cumhurbaşkanınateklifi üzerine tayin edilmeli ve görevden uzaklaştırılmalıdır. Üniversitede eğitim ve öğrenim hürriyeti ve düzeni "tehdit" altına girerse, Cumhurbaşkanı hükümetin teklifi üzerine üniversite idaresine Milli Eğitim Bakanlığının doğrudan doğruya el koymasına karar verebilmelidir. Üniversiteler, Milli Eğitim Bakanlığınca denetlenebilmelidir.

Üniversiteler arasındaki ve üniversiteler ile diğer eğitim ve araştırma kuruluşları arasındaki uyum ve işbirliği, Milli Eğitim Bakanının başkanlığında diğer ilgili bakanların da katılacağı üniversite rektörlerinden kurulu bir heyette ele alınmalıdır. Başbakan ve çok önemli şıklarda Cumhurbaşkanı da bu heyette başkanlık edebilmelidir.

G)Öneriye göre kamu kuruluşları niteliğindeki meslek kuruluşları üzerinde merkezi idarenin vesayeti de yeniden kurulmalı ve bunların kendi görev alanları dışına taşan siyasi konularla uğraşmaları kesinlikle önlenmelidir. Merkezi idare bunların organlarını da "kanuna aykırı hareket halinde" işbaşından uzaklaştırabilmelidir.

Bu saydıklarımız Forum dergisinin 33 sayfalık taslağının çok küçük bir kısmı. Biz bu yazımıza sadece bazı çarpıcı örnekleri aldık.

(DEVAM EDECEK)

EKONOMİ

Bu tesislerde üç aylık sülfürik asit üretimi "sıfır"

İşte laf, işte gerçek...

Yukarıdaki fotoğrafta Etibank'a ait Ergani Bakır Tesisleri görülüyor. Tesislerde üç ay içinde 14600 ton sülfürik asit üretmesi planlanırken üç ay sonunda hiç bir şey üretilmedi.

Hükümet akaryakıt darlığını benzin ihracı ile gizliyor

Etibank'ın altı işletmesi, yakıtsızlıktan hiç üretim yapamadı

ANKARA

Madencilik, metalurji ve kimya sektöründe önemli bir ağırlığı bulunan Etibank'ın halen işletmede olan 23 tesisinden 12'si fuel-oil ve motorin darlığı nedeniyle programlanan üretim düzeyini gerçekleştiremedi.

1980 yılı üretim programlarının ilk üç aylık sonuçlarına göre akaryakıt darlığı izabehanelerde üretimi doğrudan etkilerden, buhar kazanlarının havalandırma ve elektrik tesislerinin çalıştırılamaması, cevher sevkiyatının aksaması gibi dolaylı yollarla da istenilen üretim düzeyine çıkılamadı.

Ergani Bakır İşletmeleri izabehanesi yakıtsızlık yüzünden üretim programının ancak yüzde 7 sine ulaşabildi. Murgul Bakır İşletmeleri de Karadeniz Bakır İşletmesinin motorin yokluğu nedeniyle üç aydır cevher verememesi sonucu hiç üretim yapmadı. Akaryakıt darlığı Konya Civa, Mazıdağı Fosfat Tesislerinde de üretimi tümüyle olanaksız hale getirdi. Tabloda da görüldüğü gibi üretimi yapılamayan ürünler arasında krom, civa, zımpara, kolemanit gibi ihraç madenlerinin yanı sıra blister bakır, sülfrik asit ve fosfat gibi ithal ikamesi sağlayan ürünler önemli bir yer tutuyor.

BENZİN GÖSTERİSİ

Kamu kesimi işletmeleri akaryakıt darlığı nedeniyle üretim yapamazken, Başbakan Demirel benzin ihraç edileceğini açıkladı. Başbakanın bu açıklaması, teknisyenler arasında "bir gösteri" olarak nitelendi. Teknisyenler, benzin ihracının, akaryakıt darlığının sürmesi gerçeğini ortadan kaldırmayacağını bildirdiler. Verilen bilgilere göre, ham petrolün rafine edilmesi sırasında yaklaşık yüzde 15 benzin, yüzde 24 motorin ve yüzde 40 fuel-oil kaçınılmaz olarak elde ediliyor

Rafineriler tam kapasiteyle çalışabildiği zaman bu ürünlerin üretim ve tüketim durumları şöyle belirleniyor:

Ürün	Talep	Tam Kapasitede Üretim	Fark (Milyon ton)
Benzin	2.0	2.2	+ 0.2
Motorin	4.9	3.8	- 1.1
Fuel-oil	7.0	5.9	-1.1

Görüldüğü gibi, yalnız benzinde rafine işlemi nedeniyle 200 bin tonluk bir ürün fazlası ortaya çıkıyor. Buna karşılık, ekonomi için daha hayati yakıtlar; motorin ve fuel-oil'de darlık sürüyor.

Demirel hükümetinin akaryakıt sorununu çözülmüş göstermek amacıyla ileri sürdüğü benzin ihracatı; resmi olarak 14 milyon ton olarak belirlenen ham petrol ihtiyacı ile 1.1 milyon ton motorin ve 1.1 milyon ton olan fuel-oil ihtiyacının nasıl giderileceği sorusunu örtbas edemiyor. Bir başka gerçek de, ihraç edileceği söylenen benzin fazlasının, normal bir talep azlığından değil, iki katına çıkan motorin ve fuel-oil talebinin bir sonucu olarak ortaya çıkması.

1979 yılında 8.2 milyon ton ham petrol, 3.5 milyon ton da benzin, motorin ve fuel-oilden oluşan işlenmiş ürün ithal edildi. Rafinerilerde işlenen yerli ham petrol ise 2.8 milyon ton oldu. Böylece toplam 11 milyon ton ham petrol işlenmesinden 10.8 milyon ton ürün sağlandı.

1980 yılı programında ise, rafinerilerin yılda 14 milyon ton ham petrol işlemesi öngörüldü. Bu kapasite içinde, 2.2 milyon ton benzin elde edileceği, 1980 talebinin de 2 milyon ton olacağı hesaplandı. Başbakan Demirel'in ihraç edileceğini söylediği miktar işte bu hesaptan kaynaklanıyor.

Etibank'a bağlı 11 işletmenin 1980 yılı ilk üç aylık üretim gerçekleşmesi:

İşletmeler	Ürün	3 Aylık Prog. Ton	3 Aylık Üretim Ton	Gerçekleşme Yüzde
Ergani Bakır	Blister bakır	2.475	185	7
	Sülfirik asit	14.600	—	0
Murgul Bakır	Blister bakır	7.500	—	0
	Pirit konsantre	3.330	—	0
Şark Kromları	Satılık krom	34.435	19.068	55
Üçköprü Maden.	Kons. krom	19.540	4.944	25
Küre Bakırlı Pirit İşl.	Bakırlı pirit	12.000	3.657	30
Bigadiç Kolemanit	Satılık üleksit	2.960	1.952	66
Konya Civa	Saf civa	25.9	—	0
Milas Boksit	Diasporit	29.860	18.035	60
	Zımpara	3.550	1.952	55
Mazıdağı Fosfat	Fosfat kons.	20.000	—	0
Kestelek Kolemanit	Satılık kolematit	17.925	13.908	77
Cumaovası Perlit İşl.	Genleştirilmiş Perlit	8.731	838	10

Açıkça

DOĞAN YURDAKUL

Tavukla yumurta

Ecevit'in Kayseri konuşmasının MHP'ye çatması dışında ilginç bir bölümü daha vardı. Üzerinde fazla durulmayan bu bölüm şöyleydi:

"Solun bazı kesimlerinden de gelen terör, şiddet yok mu? Elbette var. Ama onları da besleyen, büyük ölçüde, sağın terörü. Sağın terörü devlet himayesinde geliştikçe, kurtuluşun demokraside ve adalette olduğunu göremeyen, aralarına yer yer kışkırtıcı ajanlar da sokularak suça itilen başka eğilimlerden gençler de var..."

Bu sözler, Ecevit'in anarşinin soldaki kaynağını tespit konusunda bir arpa boyu ilerlememiş olduğunu gösteriyor.

Kendine solcu süsü veren anarşi ve terörün kaynağı da sağ terörmüş! Yani sağ teröre karşı tepki olarak doğmuş bu anarşi. Bunun Demirel'in söylediğinden ne farkı var? O da bunu tam tersine çeviriyor. Sağ da olursa şiddet eylemlerine karışmış kişilerin, komünizme kızdıkları için böyle yaptıklarını söylüyor.

Birine göre sağ terör sol terörü yaratmış. Ötekine göre ise sol terör sağ terörü. Böylece bizi kamuoyu olarak tavuk mu yumurtadan çıkar, yumurta mı tavuktan bilmecesiyle oyalamaya çalışıyorlar.

Burada biz de bu bilmeceyi bir kere daha çözelim.

Bir kere, yumurtadan tavuk değil, civciv çıkar. Önemli olan, anarşi yumurtlayan tavuğu tespittir.

Sol görünümlü anarşiyi yumurtlayan tavuk sağ terör değil. Sağ terör onun sadece bahanesi, cinayetlerinin gerekçesi.

Soldaki terörün kaynağı, Türkiye'de gözü olan bir "komşudur". Ama Ecevit'in en son dış politika görüşmelerinde de tekrarladığı gibi, Yunanistan değil. Bu komşu, sınırlarımıza askeri yığınak yapan bir "komşu". Ecevit'in "tehdit gelmiyor" demesine rağmen, bizi "nükleer mezarlık" yapmakla tehdit eden "komşu". Başka ülkelerde kargaşalık yaratıp, darbeler tezgahlayıp, nihayet işgal eden bir "komşu".

Tümgeneral Sabri Demirbağ'a saldıranlar da bu komşunun Türkiye'de kargaşalık çıkarma taktiğinin aletleri durumundadır.

Rusya'nın beşinci kolu olan TKP'nin kolları, Ecevit'in partisinin parlamento grupları içindedir. İnanmayan zahmet edip sol kanat içindeki bazı parlamenterlere sorsun. Biz sorduk, TKP ile organik bağı olan 5 kişiyi tanıdılar. Bunların açık açık TKP siyaseti izlenmesi gerektiğini savunduklarını söylediler. Bu kişileri de sağ terör mü yarattı? Bu durum, sağ teröre tepki olarak doğmuş bir durum değil, doğrudan doğruya Rusya'nın CHP'yi ele geçirme faaliyetinin sonucu olarak doğmuş bir durum.

Sol terörün sağ terörü yaratmış olduğu demagojisine gelince;

Bunu en çok tekrarlayan Demirel'e, kendi iktidarında hazırlanmış sonra da hasıraltı edilmiş olan MHP Raporunu bir kere daha hatırlatmakta başka söyleyecek şey yok. Hani "mevhumdur" deyip de, kamuoyuna çıkarılınca "Nerden buldunuz" diye sorduğu raporu. MHP'nin daha 1969'da komando kampları kurarak terörist yetiştirdiği, bunu, devleti ihtilal yoluyla ele geçirmek için yaptığı, o rapor ile belgelidir.

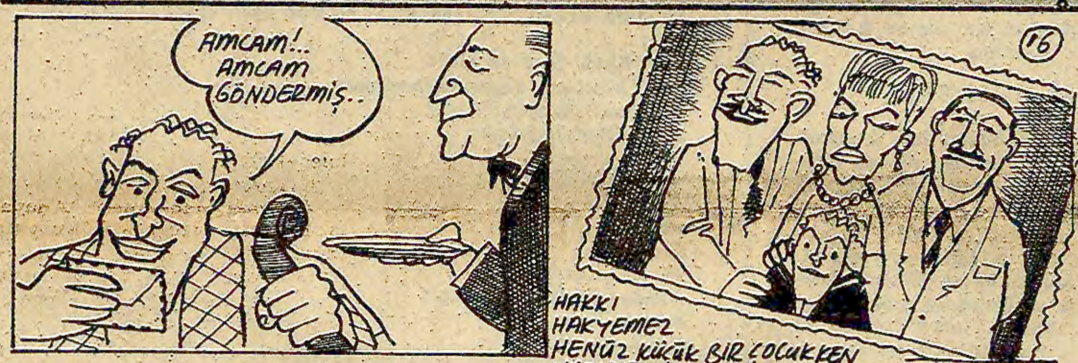
Ama bakıyorum o raporlu partiye şimdi en fazla Tercüman gazetesi arka çıkıyor. Bir MHP İl Başkanı öldürülünce Tercüman liste yayınlıyor, "en fazla MHP yöneticileri öldürüldü" diyor. Yani, MHP'li katillere, "CHP'den öldürülenlerin sayısı sizinkine yetişinceye kadar öldürmeye devam edebilirsiniz" mi demek istiyor? Devlet Bakanı Eren'in, 'Normal CHP' liler öldürülmüyor' demesiyle aynı mantık.

İşte tavukla yumurta hikayesi bundan ibaret.

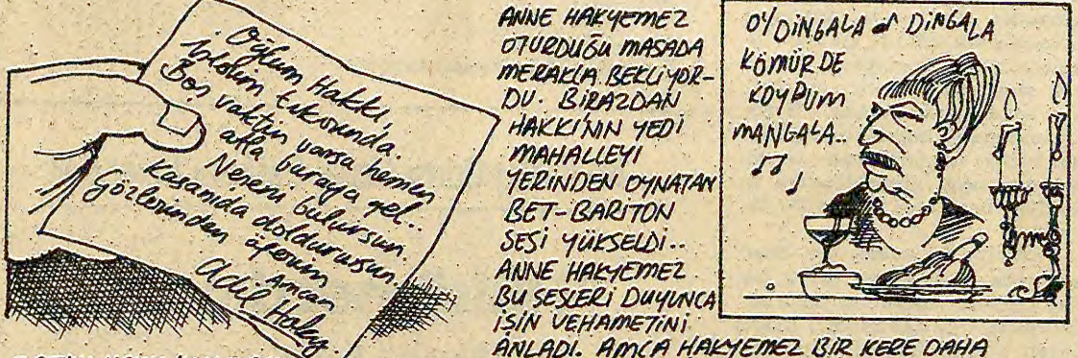
Anarşi yumurtlayan tavuklardan birinin folluğu CHP, ötekinin AP olmasına rağmen bunu inkara devam ettiklerine göre, yumurtalardan anarşi civcivleri çıkmaya devam edecek demektir.

HAKYEMEZ HAKKI'NIN MACERALARI

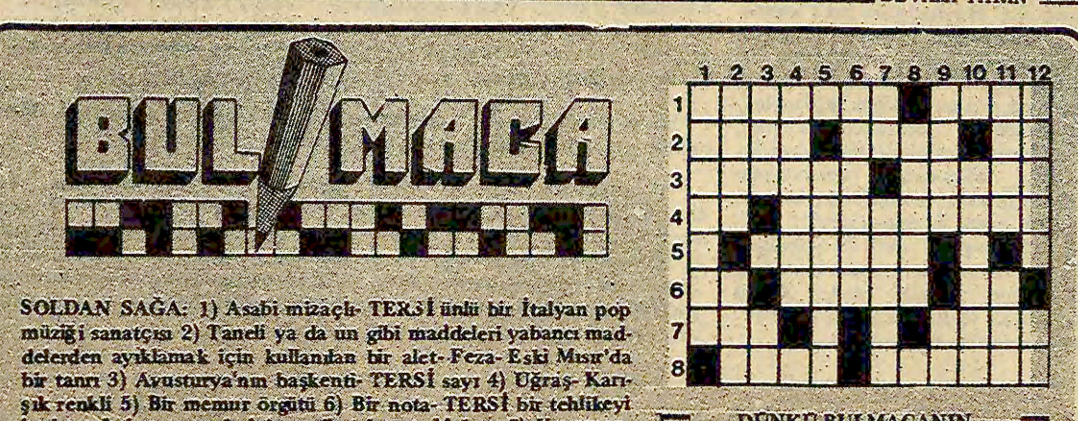
ERHAN YALVAÇ

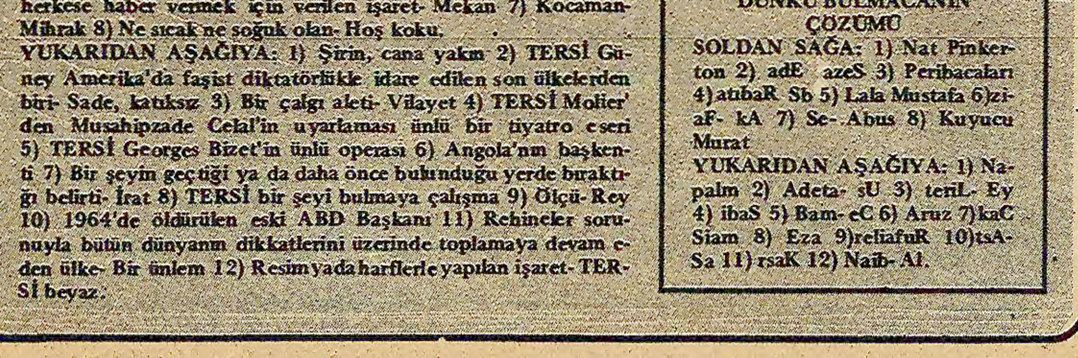

Hint Okyanusundaki adaların stratejik önemi artıyor

Petrol yolları üzerindeki sessiz savaş

■Her gün dünyaya 18 milyon ton petrol sevkeden Ortadoğu'nun tek çıkışı olan Basra Körfezinin denetimi, SSCB ve ABD için büyük önem taşıyor

DIŞ HABERLER SERVİSİ

Petrol, ekonomik ve askeri hayatın vazgeçilmez ihtiyaçlarından biri haline geldi. Günümüzde petrol olmasaydı bir çok fabrika çarkı nasıl döner, arabalar, gemiler, uçaklar nasıl hareket ederdi? Petrolün sevkiyatı durduğunda ya da petrol rezervleri bittiğinde onun yerini alacak bir madde de yok henüz. Petrol hâlâ enerji kaynaklarının en önemlilerinden biri.

REKABET ALANI

Ortadoğu bölgesinde bulunan İran, Irak, Suudi Arabistan, Kuveyt gibi ülkeler dünyada petrol ihraç eden ülkelerin ilk sıralarında yer alıyor. ABD'nin petrol ihtiyacının yüzde 30'unu, Batı Avrupa'nın yüzde 60'ını, Japonya'nın yüzde 90'ını bu ülkeler karşılıyor. Basra Körfezi-Hürmüz Boğazı-Hint Okyanusu yoluyla her gün yaklaşık 18 milyon ton petrol, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere sevkediliyor.

Ortadoğu bölgesi ve onun açıldığı Hint Okyasunu petrol yatakları ve sevkiyat yolları bakımından son derece önemli bir konuma sahip.

ENERJİ BUHRANI

Son yıllarda enerji buhranı hissedilen ülkelerin başında ABD ve Sovyetler Birliği geliyor.

ABD Başkanı Carter bir ara petrolü karneye bağlamayı, petrol şirketlerine karşı önlem almayı bile düşünmüş, hatta bir ara bu ülkede ilk kez benzin kuyrukları oluşmuştu.

Sovyetler Birliği ise büyük bir enerji buhranının ilk dönemlerini yaşamaktadır. Batılı kaynaklar gelecek beş yılda bu buhranın zirveye ulaşacağını hesaplıyor. Sovyetler, Sibirya'daki petrol yataklarını işletecek teknolojiden yoksundur.

Bu yüzden kara altın, süper devletlerin rekabetini artıran en önemli faktörlerden biridir. Bu gün Ortadoğu bu rekabetin doğurduğu fırtınayla çalkalanıyor. Yorumcular ve Suudi Arabistan, İran, Kuveyt gibi bölge ülkelerinin yöneticileri Sovyetler Birliği'nin Afganistan'ı işgalinin petrol yolları ve yataklarını ele geçirmeye yönelik stratejinin bir parçası olduğunu vurguluyorlar.

ÖNEMLİ ADALAR

Hint Okyanusunda yer alan adalar önemli bir konuma sahiptir. Bu adalardan petrol yolları ve diğer askeri faaliyetler izlenebilmektedir.

Maurice ve Reunion adaları hâlâ Fransa'nın sömürgesidir. Buralarda 20 kadar Fransız savaş gemisi bulunmaktadır.

Şeyşel Adaları 1976'da İngiliz sömürgesi olmaktan çıkmış, bağımsızlığına kavuşmuştur. 86 adadan oluşan ülkede 50 bin kişi yaşamaktadır. Burada geçtiğimiz yıllarda başarısız bir darbe girişimi olmuştur.

Seyşel'de Amerikan dinleme istasyonları bulunmaktadır. Sovyetler Birliği'nin de bu küçük ülkede büyük bir diplomatik misyonu "görev" yapmaktadır.

Madagaskar Adası, bir yanıyla Hint Okyanusunu, bir yanıyla da Ümit Burnuna açılan Mozambik Kanalını denetlemektedir.

Madagaskar yöneticileri Sovyetler Birliği'nin adanın kuzeyinde yer alan Diego Suarez limanından yararlanma önerisini reddetmişlerdi. Bu liman, Batı Hint Okyanusunun en iyi limanı sayılmaktadır.

DİEGO GARCİA ÜSSÜ

Diego Garcia Adası, 15 yıl önce Maurice Adasınca İngiltere'ye satılmıştır. Daha sonra ABD bu adayı kiralamış ve büyük bir lojistik üs kurmuştur. Basra Körfezine 4 bin mil uzaklıktaki adadaki üslerin genişletilmesi için Pentagon Beyaz Saray'dan 1 milyar dolarlık techizat istemiştir. Buna göre adaya B—52 bombardıman uçakları için pist, nükleer denizaltılara liman, nükleer başlıkların stoklanması için de silolar yapılması düşünülüyor.

Ada aynı zamanda ABD'nin bölgeye göndermeyi planladığı 12 bin kişilik deniz piyadesinin ilk durak yeridir.

ABD ayrıca, Afganistan'ın işgalinden sonra Hint Okyanusuna yakın olan Mısır, Somali ve Kenya'dan da askeri kolaylıklar istemiştir.

ABD'nin Hint Okyanusunda halen 30 kadar savaş gemisi bulunmaktadır.

SOKOTRA ÜSSÜ

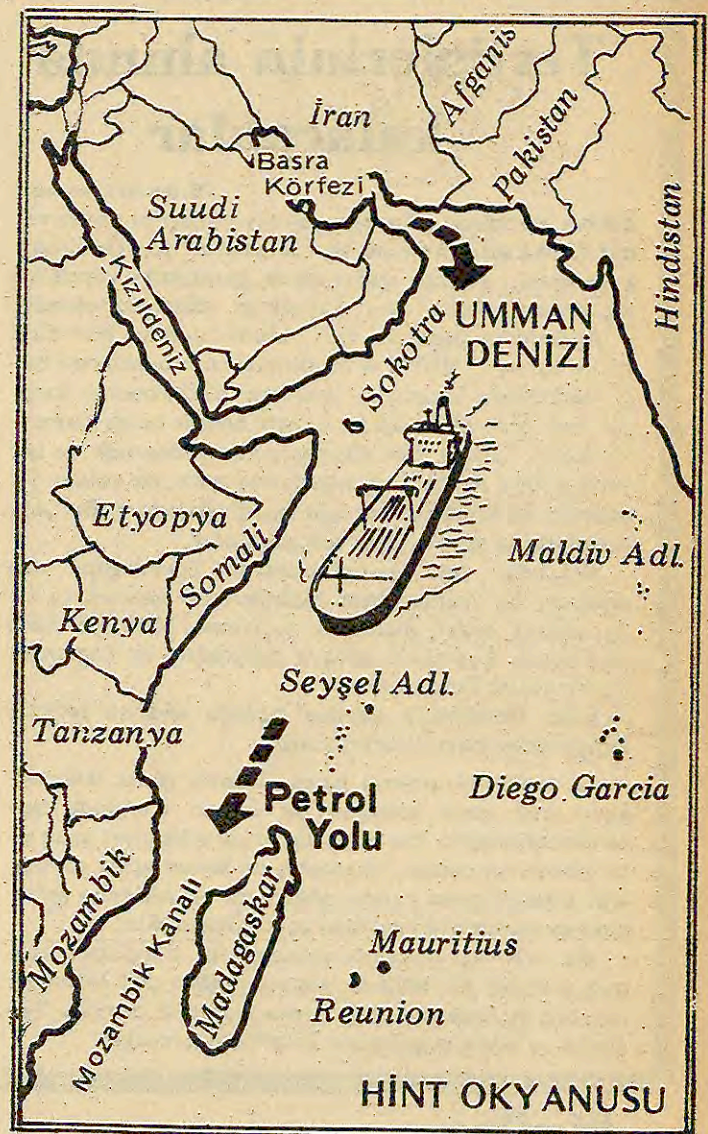
Sovyetler Birliği, Güney Yemen'de kendine bağlı bir yönetimi darbeyle işbaşına getirdikten sonra bu ülkeye ait olan ve Kızıldeniz'in çıkışında Basra Körfezinin güneyinde yer alan Sokotra Adasında askeri üs kurmaya başladı. Ruslar bu üssü daha sonra genişlettiler.

Sovyetler bu adada petrol yollarını denetlemekte ve bölge ülkeleri arasında yapılan haberleşmeleri dinlemektedir. Sovyet savaş gemileri bu adadan ikmal yapmaktadır.

Sovyetler Birliği ayrıca Hint Okyanusundaki savaş gemisi sayısını da 30'a çıkarmıştır. Son zamanlarda ise 400 kişiden oluşan bir Rus çıkarma birliği bölgeye gelmiştir.

Bu arada Afganistan'ı işgal eden Sovyetler, ülkenin güneyinde, Basra Körfezi ve Hint Okyanusundaki askeri faaliyetlerine yardımcı olacak üsler kurmaktadır. Farahabad'da kurulan Sovyet üssü aynı zamanda Pakistan ve İran'ı da hedef almaktadır. Bu üsle Sovyetler Birliği Basra Körfezine 400 kilometre yaklaşmış olmaktadır. Kaba bir hesapla Afganistan'dan kalkan bir Rus savaş uçağı 20 dakika sonra Basra Körfezindeki bir hedefi vurabilmektedir.

Sovyetler İran ve Pakistan'da yaşayan Belucileri bir "bağımsız devlet" kurmaya kışkırtmak için de çalışmalar yapmaktadır. Böylece Hint Okyanusuna kıyısı olan bir Belucistan devleti Sovyet yayılmacılığını kolaylaştıracaktır.

Çin Komünist Partisi Başkanı, Çin'in çeşitli konulardaki tutumunu açıkladı

Hua Guofeng: «Çin, Sovyet hegemonyacılığının tehdidi altındadır»

DIŞ HABERLER SERVİSİ

Çin Komünist Partisi Başkanı ve Başbakan Hua Guofeng, geçenlerde bir grup Japon gazeteciyi kabul ederek çeşitli iç ve dış konulardaki görüşlerini anlattı.

Japonya'ya yapacağı gezinin büyük bir önem taşıdığını kaydeden Hua Guofeng, iki ülke arasındaki ilişkilerin gelişeceğini umduğunu söyledi.

Hua Guofeng dünyada durumun gerginleştiğini, dostluk ilişkilerinin pekiştirilmesinin, iki ülke halklarının yararına olacağını, dünya barışına katkıda bulunacağını ifade etti.

Hua Guofeng Japon gazetecilerin çeşitli konulardaki sorularını da şöyle cevapladı.

AFGANİSTAN'IN İŞGALİ

Afganistan sorununa çözüm, Birleşmiş Milletler kararı temelinde bulunmalıdır. Yani, Sovyetler Birliği koşulsuz olarak ülkedeki askeri birliklerini çekmelidir. Buna paralel olarak, Afgan halkı dış müdahaleden uzak bir şekilde kendi kaderini tayin etmelidir. Eğer Sovyetler Birliği, birliklerini çekmeyi reddederse, o zaman, barışsever ve adaletten yana halkların bu saldırıyı kınama ve Afgan halkına maddi ve manevi destek sağlama hakkı doğar.

ÇİN-SOVYET İLİŞKİLERİ

Çin Sovyet hegemonyacılığının ciddi tehdidi altındadır. Sovyetler Birliği Kuzeyde, Çin-Sovyet sınırına, Moğolistan'da üslenen birlikleri de dahil olmak üzere, bir milyon asker yığdı. Güneyde, Laos ve Kamboçya'yı istila eden Moskova'nın desteğindeki Vietnam, sürekli olarak sınırlarımızda karışıklık çıkarmaktadır. Ve şimdi de Sovyetler Birliği, Batıya silahlı kuvvetlerini gönderdi, Afganistan'ı işgal etti. Çin-Sovyet ilişkileri, Moskova'nın hegemonyacı politikası değişmedikçe gelişmeyecektir.

HİNDİÇİNİ'DEKİ DURUM

Hindiçini'deki gerilim Vietnam yüzündendir. Hanoi, Hindiçini federasyonu kurma isteğinden vazgeçmedikçe, Kamboçya ve Laos'taki askerlerini geri çekerek bu ülkelerdeki saldırısına son vermedikçe ve Güneydoğu Asya'daki yayılmasını durdurmadıkça sorun çözülmeyecektir.

KORE YARIMADASINDAKİ DURUM

Kore uzun zamandan beri bölünmüştür. Bu durum anormaldir ve savaşın sonuçlarından biridir. 50 milyon Koreli, en kısa zamanda ülkenin yeniden birleşmesini arzulamaktadır. Çin hükümeti ve halkı, Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti'nin, Kore sorununun bağımsız ve barışçı bir şekilde çözümünü savunan tutumunu kararlılıkla desteklemektedir. Bugün, Kuzey ve Güney Kore Başbakanları görüşmeyi kabul etmişlerdir. Görüşmelerinin olumlu sonuçlar vereceğini umuyorum.

LİU ŞAOŞİ'NİN AKLANMASI

Liu Şaoşi yoldaşın aklanması, Partimizdeki bütün yoldaşların ve bütün halkın ortak arzusudur. Bu aynı zamanda, Çin Komünist Partisinin, gerçekleri olgularda aramak ve hataları düzeltmek şeklindeki Marksizm-Leninizm ve Mao Zedung düşüncesinin temel ilkesine uyduğunu göstermektedir. Liu Şaoşi yoldaşın aklanması, bir bilimsel sistem olan Mao Zedung düşüncesini yeniden gerçek niteliğine kavuşturmayı ve partinin iyi geleneklerini yeniden canlandırmayı amaçlamaktadır.

KÜLTÜR DEVRİMİ

Çin Halk Cumhuriyeti'nin kuruluşunun 30. kuruluş yıldönümü toplantısındaki konuşmasında, Milli Halk Meclisi Daimi Komitesi Başkanı Yeh Cienying, Kültür Devriminin deneylerinin hazırlık niteliğindeki bir bilançosunu yaptı. Uygun bir zamanda, Kültür Devriminin tam ve sistematik bir bilançosunu yapacağız. dedi.

Dünden bugüne ekonomik buhranın nedenleri 14

sorunlar çözümler

Türkiye ekonomisinin 1979 sonunda ulaştığı iflas durumuna gelmesi kaçınılmaz mıydı? Buhranın olanca yükünün emekçi halkın sırtına yıkılmasından kimler sorumlu

CEVAP: 14 Ekim seçimlerinden sonra kurulan AP azınlık hükümetinin 24 Ocaktan bu yana uyguladığı "önlem paketi", büyük bir hızla artan enflasyonun ve dış ticaretteki tıkanıklığın yükünü gene emekçi halkın, işçinin, köylünün, memurun, esnaf ve zanaatkarın, hatta milli sermaye sahiplerinin sırtına bindirdi. Demirel bunu yaparken, sözkonusu önlemlerin "kaçınılmaz olduğunu" ilan etti. Ecevit de kendi iktidar döneminde, ne zaman kuyruklar uzasa ya da ne zaman yeni devalüasyon ve zamlar gündeme gelse, hep dünya buhranından dem vurur, dış koşulların (petrol fiyatlarındaki artışın, vb.) halkın çektiği acıları "kaçınılmaz" kıldığından söz ederdi.

Hayır, Türkiye ekonomisinin bu kadar kötü bir noktaya sürüklenmesi kaçınılmaz değildi. Ülkemizi buhranın dibine, bu köşede 8 Mayıstan bu yana anlattığımız gibi, düzen partilerinin halkın değil hakim sınıfların çıkarlarını koruyan, ekonomik bağımsızlığımızı güçlendirmek yerine emperyalizmle işbirliğine bel bağlayan, toprak ağaları ve tefeciler gibi ortaçağ kalıntısı zümrelerle ittifak yapan, dünyadaki gelişmeleri doğru değerlendiremeyen kör, basiretsiz, bencil ve kısır politikaları sürüklemiştir. Buhranın olanca yükünün emekçi halkın sırtına yıkılmasından, sadece son 24 Ocak kararlarını alarak hem iflasın derinliğini, hem bu durum karşısında kendisinin gerici tabiatı yüzünden halktan ve milli ekonomiden yana herhangi bir adım düşünemiyeceğini bir kere daha tescil eden AP değil, daha genel olarak düzen ve bütün düzen partileri sorumludur. TİKP Merkez Komitesi 2. toplantısının ifadesiyle:

"Emekçilerin ezilmesi ve sömürülmesi üzerine kurulmuş olan bugünkü düzenin çürümüşlüğü artık, toplumumuzun her kesiminde apaçık görülmektedir. Emperyalizme bağımlılık ve ortaçağ karanlığının yarattığı manzara bütün köhneliği ve yozluğu ile ortadadır. Bu durumun sorumlusu, emperyalist işbirlikçileri, toprakağaları, tefeciler, kara servet sahibi vurguncu ve asalaklardır. Bu durumun sorumlusu, MHP'si, AP'si, CHP'si ve MSP'si ile en gerici ve zorbasından reformcu olacak cesareti gösteremeyenine kadar bütün düzen partileridir."

Bu nedenle:

"Artık ülke olarak bütün dikkatimizi köklü çözümler üzerinde yoğunlaştırmanın zamanı çoktan gelmiştir, geçmektedir bile."

– BİTTİ –

Tertiplerinin altında kalacaklar

(Baştarafı 1. sayfada)

dukları tertiplere bilmeden yardım ettiklerini göstermez mi? Çünkü şundan eminiz ki, Tümgeneral Sabri Demirbağ'a yöneltilen alçakça saldırı olsun, gazetemize yöneltilen suçlamalar olsun, aynı kaynaktan düzenlenmektedir.

Aydınlık'ın başından beri tutumu açıktır. Her türlü teröre karşıyız, MHP'li ve Moskovacı terör odaklarına karşı mücadelede kararlıyız. İnsanların öldürülmesine karşıyız. Suç işleyenlerin adalet ve halk önünde hesap vermesini isteriz. Suikast halk düşmanlarının yöntemidir ve her şeyden önce Aydınlık'ın inançlarına aykırı bir yoldur. Bu nedenle Aydınlık suikast için hedef göstermez. Bu yolu tutanlarla da sonuna kadar mücadele eder.

Hele hele yurt savunmasının en önemli gücü olan ordunun bir mensubunun öldürülmesini istemek ya da bu amaçla hedef göstermek suçlaması, MHP gibi kötü niyetlilerin Aydınlık'a atmaya çalıştıkları bir çamurdan öte bir anlam ifade etmez.

Sabri Demirbağ'a yapılan alçakça saldırıyı nefretle kınıyoruz ve şunu da belirtiyoruz:

Bu saldırının ardında hangi karanlık gücün bulunduğunu çok uzun olmayan bir zaman içerisinde hep birlikte göreceğiz. Hiç bir tertip ve karanlık niyet uzun süre gizlenemeyecektir. Gazetemiz de bunun açığa çıkması için elinden gelen çabayı gösterecek ve saldırının ardındaki karanlık güçleri mutlaka açığa çıkaracaktır.

Biz, MHP'nin mücadele yöntemlerini, amaçlarına ulaşmak için hiç bir tertipten kaçmayacağını çok iyi biliyoruz. İşte bu nedenle olayın üzerine gideceğiz. Sonucu, Tercüman ve Hürriyet gazeteleri ile birlikte göreceğiz.

İki yıl önce...

(Baştarafı 1. sayfada)

lunan işçi Mehmet Duramaz'ı ağır yaraladı.

Dün sabah saat 10.30'da Yaşar Gökçedoğan'ın Stad Otelinin altında bulunan hırdavat dükkanına gelen şahıslar, önce katalog istediler. Daha sonra MHP İl Yöneticisi zannederek orada çalışan bir işçiyi ağır yaralayıp kaçtılar.

RİZE VALİSİNİN KORUMA POLİSİ

Rize Valisinin koruma polisi Şinasi Eroğlu, Kalkandere ilçesi yolu üzerinde ölü olarak bulundu. Vali Kurtuluş Şişmantürk yaptığı açıklamada, olayın siyasi yönünün bulunduğunun sanılmadığını, polisin öldürülmeden önce dövüldüğünün de belirlendiğini söyledi.

İGD'LİLERLE DEV-SOLCULARIN DÜELLOSU

İstanbul Sefaköy'de, iki İGD'li ile iki Dev-Solcu arasında çıkan silahlı çatışmada Ünal Kolay öldü, Turgut Albayrak yaralandı.

GÖZALTINA ALINANLARIN SAYISI 13'E YÜKSELDİ

Kandil gecesi Fatih Camisindeki mevlid sırasında Atatürk'e hakaret edilmesiyle ilgili olarak gözaltına alınanların sayısı 13'e yükseldi. Şimdiye kadar gözaltına alınanlardan yedisinin suçlarını itiraf ettiği bildirildi.

MHP SAFRANBOLU İLÇE BAŞKANI AĞIR YARALANDI

MHP Safranbolu İlçe Başkanı Yaşar Kılıç otomobiline konulan bombanın patlaması sonucu ağır yaralandı. Olay üzerine ilçede hava gerginleşti ve okullar geçici olarak tatil edildi.

CHP DEVELİ İLÇE BAŞKANI ÖLDÜ

Kayseri'nin Develi İlçesi CHP Örgütü Başkanı Hayrettin İstanbullu bir süre önce uğradığı silahlı saldırı sonucu kaldırıldığı hastanede öldü.

Moskova...

(Baştarafı 1. sayfada)

va Olimpiyatlarına Türk sporcularının katılmamalarına karar vermiştir."

Bakanlar Kurulu toplantısında Tümgeneral Sabri Demirbağ'ın saldırıya uğraması nefretle kınandı.

Toplantıda ayrıca parlamentoda grubu bulunan siyasi partilerin yöneticilerine, emekli subaylara, hakim, savcı ve avukatlara silah taşıma ruhsatı verilmesi de kararlaştırıldı.

GENÇLİK, MOSKOVA OLİMPİYATLARININ BOYKOT EDİLMESİ İÇİN SPOR BAKANLIĞINA YÜZLERCE İMZALI DİLEKÇE VERDİ

DEVRİMCİ Gençlik Birlikleri Federasyonu Başkanı Ali Tablacı, Moskova Olimpiyatlarının boykot edilmesi için yüzlerce gencin imzasını taşıyan bir dilekçeyi Gençlik ve Spor Bakanlığına verdi.

Gençlik ve Spor Bakanlığı Müsteşar Muavini Mehmet Memos'a sunulan dilekçeden sonra basına bir açıklama yapan DGBF, şunları belirtti

"Yurdun dört bir yanından Gençlik ve Spor Bakanlığına ve Ulusal Olimpiyat Komitemize gönderilen yüzlerce imzalı protesto mektupları Federasyonumuza da gönderilmektedir.

"19 Mayıs'ın ardından Türkiye halkına ve gençliğine verilecek en değerli hediye Moskova Olimpiyatlarının boykot edilmesidir."

Düzeltme

Gazetemizin 14 Mayıs tarihli sayısında Türkiye İşçi Köylü Partisi Sürmene yöneticilerine işkence yapıldı, başlıklı haberimiz Sürmene İlçesinde gerçekleşmiş gibi çıkmıştı. TİKP Sürmene İlçe Yöneticilerine işkence, Sürmene ilçesinde değil Trabzon'da yapılmıştır. Düzeltiriz.

Apocular, Pazarcık Lisesi öğrencisine tehdit mektubu yolladı

KAHRAMANMARAŞ (ÖZEL)

PAZARCIK'a bağlı Demirciler köyünde lise öğrencisi Hüseyin Gökpınar'ın ilçe merkezindeki evine Apocular tarafından tehdit mektubu bırakıldı.

Pencerenin arasına kıstırılan tehdit mektubunda, "Sizin hakkınızda ölüm kararı alınmıştır" denerek şunlar yazılıyor:

"Sizin suçunuz okulda yalan söylemek ve TİKP ajanı olarak ispiyonculuk ve ihbarcılık yapmaktır. Bunun için size bu kararı vermek zorunda kaldık. Bunu size belirtmemizin sebebi suçunuzun ne olduğunu bilin."

Mektubun altında Kürdistan Devrim Partisi (KDP) imzası bulunuyor. Bu imzanın Apocuları gizlemek amacıyla mı kullanıldığı, yoksa Apoculardan ayrılan bir gruba mı ait olduğu belirlenemedi.

Bakanlar Kurulu, Paksoy Yağ Fabrikasında grevi 30 gün süreyle erteledi

ANKARA (AA)

BAKANLAR Kurulu, Paksoy Yağ Fabrikasındaki grevi 30 gün süreyle erteledi.

Adana Paksoy Yağ Fabrikası işyerinde, Türk-İş'e bağlı Tek Gıda-İş Sendikasınca başlatılan grevin ertelenmesine ilişkin Bakanlar Kurulu kararı, dünkü Resmi Gazete'nin mükerrer sayısında yayınlanarak yürürlüğe girdi.

Bakanlar Kurulu kararında, grevin "Memleket sağlığı ve milli güvenlik" sebebiyle ertelendiği öne sürülüyor.

Kaftancıoğlu'nun anısına toplantı düzenlendi

İSTANBUL (ÖZEL)

MEMURLAR Derneği (Mem-Der) İstanbul Şubesi, 11 Nisan günü katledilen değerli yazar ve araştırmacı Ümit Kaftancıoğlu'nun anısına bir toplantı düzenledi.

Mehmet Başaran, Haşmet Zeybek, Osman Şahin ve TRT İstanbul Radyosu Yayın Şefi Ahmet Çakır'ın katılacağı toplantı cumartesi günü Mem-Der'in Piyerlotu Caddesi, Serbay Apartmanı 46/3'teki lokalinde yapılacaktır.

TMMOB Genel Kurulu 24-25 Mayıs tarihleri arasında toplanıyor

ANKARA (ÖZEL)

TMMOB Genel Kurulu 24-25 Mayıs tarihlerinde Devlet Su İşleri salonunda yapılacak.

1125 delegenin katılacağı kongrede her Oda'dan bir kişi olmak üzere 18 kişiden oluşan Yönetim Kurulu seçilecek. TMMOB ye bağlı 18 Oda'nın kongrelerinde 1'i asil ikisi yedek olmak üzere Yönetim Kuruluna seçilmek üzere üçer kişiden 54 aday belirlenmişti. Kongreye katılan delegeler 54 aday arasından 18 yöneticiyi seçecek.

Buca Eğitim öğrencilerini zorla boykota götürme girişimi başarısız kaldı

İZMİR (ÖZEL)

BUCA Eğitim Enstitüsünün 3 yıllık öğrencilerini 20 Mayıs günü başlayan sınavlarına girecekleri sırada boykota götürme girişimleri sonuçsuz kaldı. Sınavların [illegible] maceracı grupların sınavlara [illegible] çay bahçesinde toplayarak "Sınav komisyonunda yeni gelen öğretmenlerin görev aldığını, sürülenlerin tekrar geri gelmesi gerektiğini" gerekçe göstererek boykot kararı aldıklarını [illegible].

Sınava katılan öğrencilerin de mutlaka cezalandırılacaklarını kendilerinden hesap sorulacağını söyleyen maceracı gruplar bir kısım öğrencinin sınavlara girmemesine neden oldular.

Ancak tüm engellemelere rağmen mezuniyet sınavlarına giren öğrenciler sınavlara girdiler. Gece ve gündüz bölümü öğrencilerinin büyük bir kısmının sınavlara girdiğini gören maceracılar [illegible] istasyonlarında, otobüs duraklarında [illegible] günü engellemeye giriştiler. [illegible] büyük bir bölümü sınavlara girdiler.

Öğrenciler boykot yaparak komisyonların değiştirilemeyeceği görüşünü savunarak, bunun MHP yanlısı öğretmenlere [illegible] vereceğini ve mezuniyetlerini engelleyeceğini belirttiler.

Komandolar, Haymana'nın Yılaneseri Tepesinde silahlı eğitim yapıyor

ANKARA (ÖZEL)

SAYILARI 10-12 civarında olan komandoların Haymana'ya 2 kilometre mesafede bulunan Yılaneseri tepesinde silahlı eğitim yaptıkları öğrenildi.

Silahlı eğitim yapan komandolar [illegible]: Bekçi Eşref'in oğlu Mustafa, Vedat Çevik, Turgut Erdem, İrfan Mehmet, Yaşar.

Tarsus olayı yaralananlardan biri daha öldü

MERSİN (ÖZEL)

TARSUS Gime mahallesinde 9 yurttaşın öldüğü olaylarda yaralanan Metin Sürmeli 19 Mayıs günü kaldırıldığı Tıp Fakültesi Hastanesinde öldü. [illegible] kurşun yarası alan ve karaciğerinin parçalandığı bildirilen Metin Sürmeli'nin [illegible] patlak verdiği ve muhtemelen kaçakçılar tarafından [illegible].

Balıkesir'de MHP'liler Dev Maden-Sen üyelerine saldırıyor

BALIKESİR (ÖZEL)

BALIKESİR MTA işyerinde grev yapıldığı [illegible] MTA-İş Sendikası [illegible] Dev Maden-Sen üyelerine saldırı [illegible].

20 Mayıs günü saat 13.00'de Ali Hikmet Paşa meydanında başını Necati Bey Eğitim Enstitüsü öğrencilerinden [illegible] ve Rıfat Kaya'nın çektiği saldırganlar Dev Maden-Sen üyelerine saldırdılar. [illegible] ağır yaralandı. [illegible] Erdoğan [illegible] saldırı [illegible].

[illegible] basına açıklama yapan [illegible] temsilcisi [illegible] sendikacılık [illegible] saldırıların boyutu [illegible] söyledi.

Teksif Genel Başkanı Şevket Yılmaz "Bunalımın yükünü işçiler çekmemeli"

ANKARA (AA)

ANKARA'da toplanan [illegible] Başkanlar Kurulunda bir konuşma yapan Teksif Genel Başkanı Şevket Yılmaz [illegible] cesur [illegible] ancak [illegible] yara [illegible] gerek [illegible] dedi.

[illegible] adalet [illegible] artır [illegible] tutu [illegible] istediğini [illegible].

KAYIP— Nüfus hüviyet cüzdanımı kaybettim. Hükümsüzdür.
BİROL ERDEM

Partizanlık... Partizanlık... Partizanlık... Partizanlık... Partizanlık... Partizanlık...

Hiç zaman...

(Baştarafı 3. sayfada)

REĞİ OLARAK ifade ediliyordu. Kılıflanıyor, böyle kamuoyuna sunuluyordu. Mızrağın çuvala sığmadığı görülmüştür.

"Bardağı taşıran son damla yayınladığınız belgelerdir. Bu belgeler de göstermiştir ki yapılan partizanlık hiç bir gerekceyle izah edilememektedir. Ne hizmetin gereği, ne işyerlerinde huzurun, güvenin sağlanması, ne de devlet memurunun tarafsızlığı söz konusudur. Çünkü sürgün, kıyım, baskı, zulüm bir siyasi partinin hem de iktidar olan bir siyasi partinin il, ilçe ve genel merkezinde planlanmaktadır.

"Memurlar arasına arkadaşlarını ihbar edecek sözde tarafsız parti memurları yerleştirilmektedir.

"Belgelerle kanıtlandığı gibi memurlar hakkında "Bu bizim çok işimize yaradı, sizin de yarayabilir, partimize yararlı olabilir" türünden yazışmalarla işlem yapılmaktadır.

"Ve yine belgelerde görüldüğü gibi atamalar hısım akraba kayırması şeklinde olmaktadır.

"Bu gerçekleri hiç bir gerekçeyle izah etmek mümkün değildir. Bırakalım izahı doğrudan doğruya suç işlenmiştir. Anayasamızın ve 657 sayılı devlet memurları yasasının ilgili hükümleri tamamen ayaklar altına alınmıştır.

"Gerçek tüm çıplaklığı ile ortadadır. Hükümette olan siyasi partinin yöneticileri kendilerini kıyım makinesi yerine koymuşlardır ama gazetelerimiz, siyasi partilerimiz, kitle örgütlerimiz susmaktadır. Biz herkesi üzerindeki ölü toprağını süpürüp atmaya ve partizanlığa karşı çıkmaya çağırıyoruz.

"Tüm memurları da şartların böylesine olgunlaştığı bu dönemde partizanlığa karşı çıkmaya, mücadelede yer almaya, kendi hakkını, arkadaşının hakkını, kitlesinin hakkını birleşerek savunmaya çağırıyoruz. Memur arkadaş tüm yapılanlar hukuka aykırıdır. Bu nedenle hiç zaman geçirmeden Danıştaya başvuralım. Haksızlığa uğrayıp da Danıştaya başvurmamış, idari ve adli soruşturma istememiş hiç bir arkadaşımız kalmamalı. Davasını kazanan maddi ve manevi tazminat davası da açmalıdır. Bu konuda hukuk bürolarımızla yanınızda olacağız. İnanıyoruz ki partizanlık illetini ancak bu tutumla ve mücadele ile altedebiliriz.

"Belgeler bir noktayı daha açıklığa kavuşturuyor. Baskı ve zulümden yana olanlar, partizanlık yapanlar anarşiyi, kargaşayı işyerlerine çağırır, zorbaları güçlendirir.

"İşte 'kurtarılmış bakanlıklar.' İşte işyerlerinde faşistlerin zorbalığı. İşte Türkeş'in komandolarının kazandığı mevziler. Ve işte İçişleri eski Bakanı Haldun Menteşeoğlu'nun katıl zanlısı olarak ilan ettiği Tuncer Arabul'un partizanlık belgeleri altındaki imzası. Tüm bunlar hükümetin dönüşü olmayan çıkmaz yola girdiğini göstermektedir."

Biz Mem-Der olarak gazetenizin yayınını bütün gücümüzle destekliyoruz. Bütün kitle örgütlerini de bugün için bu temelde birleşmeye, ellerindeki belge ve bilgileri kamuoyuna açıklayarak yayınınızı desteklemeye davet ediyoruz.

TİKP, K.Maraş'ta...

(Baştarafı 1. sayfada)

deki kitaplara el koyan polisler Sıkıyönetim Komutan Yardımcılığından emir aldıklarını ileri sürdüler.

AV. HAYDAR GÜNGÖR: "BU BİR TERTİPTİR"

Konuyla ilgili bir basın bildirisi yayınlayan TİKP Merkez Komitesi üyesi ve K.Maraş İl Başkanı Av. Haydar Güngör olayın devlet içinde yuvalanan ve daha önce de TİKP'ye karşı çeşitli tertiplere başvuran MHP yanlısı karanlık gücün yeni bir tertibi olduğunu açıkladı. Güngör, "Güttükleri amaç, Partimiz hakkında kuşku uyandırmak ve sıkıyönetim makamlarının TİKP hakkında işlemler yapmasını sağlamaktır" dedi.

Haydar Güngör gazetemize şunları anlattı: "Mevcut uygulamaya göre gerçekten bir silah kaçakçılığı soruşturması yapılıyor olsaydı, aramayı Sıkıyönetim Komutanlığı emrindeki timlerin yapması gerekirdi. Oysa, böyle önemli bir konuda soruşturma yapma görevi bir mahalle karakoluna verilmiştir. Bu da amacın kuşku uyandırmak ve suçlayıcı kanıt ele geçirmek çabasından ibaret olduğunu göstermektedir. Sıkıyönetim Komutan Yardımcılığını yanıltmak isteyen MHP yanlısı güçler doğrudan harekete geçmek yerine bir adamlarına ihbar mektubu yazdırmak yolunu seçmişlerdir. Karanlık tertipler ve saldırı peşinde koşanlar şunu iyi bilsinler ki, TİKP'nin devrimci siyasi çizgisi tertiplere imkan tanımaz."

YASAK KİTAPTAN DAVA AÇTILAR

Öte yandan TİKP Merkez İlçe Başkanı Salman Sınacı'nın evinde yapılan aramada çok sayıda kitaba el koyan polis, evde Karl Marks'ın, "Komünist Manifesto" kitabının bulunmasını gerekçe göstererek Sınacı'yı savcılığa verdi. Savcılık 25 Nisan 1980 tarihli bir iddianame ile Sınacı hakkında soruşturma açtı.

Demirel...

(Baştarafı 1. sayfada)

reler, önümüzdeki günlerde AP'ye çok miktarda mektup yağacağını ve böylece bu yönde kamuoyu oluşturulmasına gayret edileceğini bildirdiler.

Bundan sonra da AP'nin tek maddelik Anayasa değişikliği getirerek, Cumhurbaşkanının genel oyla seçilmesini mümkün kılmaya çalışacağını belirttiler.

Bu arada AP, TBMM'deki sayısal gücünü artırmak için Çağlayangil haziran ayında boşalacak beş senatörlük için AP'ye yakın kişileri atayacak. Çağlayangil'in bu konuda temaslara başlayacağı da öğrenildi.

DEMİREL'İN GRUPTAKİ KONUŞMASI

Bu arada, Demirel'in önceki gün partisinin Ortak Grubunda "Cumhurbaşkanı millet tarafından seçilmelidir" şeklinde konuşması ve o taktirde Cumhurbaşkanının 15 günde seçilebileceği fikrini yayması, Cumhurbaşkanlığına doğru bir adım olarak değerlendirildi.

Demirel, konuşmasında "Parlamento Cumhurbaşkanını seçemiyorsa halk seçmelidir. Bunun için iki cümlelik bir Anayasa değişikliği ve 7-9 maddelik bir seçim kanunu değişikliği gerekiyor" demişti.

ECEVİT KARŞI ÇIKIYOR

CHP Genel Başkanı B.Ecevit ise, Demirel'in konuşmasını "bir aldatmaca" olarak nitelendi ve Cumhurbaşkanını doğrudan seçmenin, tüm siyasal sistemi büyük ölçüde değiştirmek anlamına geleceğini söyledi. Ecevit, Demirel'in bunu gayet iyi bildiğini söyleyerek, "Tasarlanan sistem değişikliğinin Cumhurbaşkanı sorununa çözüm getirmekten çok ötede, demokrasiyi yozlaştırmaya, temel hakları ve özgürlükleri, o arada özellikle sosyal hakları ve işçi haklarını kısmaya yönelik olduğunu ise artık saklamamaktadır" dedi

TİKP: "Gaziantep'te...

(Baştarafı 3. sayfada)

nı andırdığı için gözaltına alınmış ve ağır şekilde dövülmüştür. Haydar Kaynakçıoğlu'nun bir dişi kırılmış ve bazı kaburga kemikleri ezilmiştir. Bu yurttaş Hükümet Tabipliğinden bir haftalık rapor aldığını belirtmektedir.

"Yine sırf isim yakınlığından dolayı hiç bir olayla ilgisi bulunmadığı halde Mali Müşavir Ünal Kaynak'ın bürosu basılmıştır. O sırada orada bulunan Müslim Demir ile yanlarında çalışan Doğan adlı bir kişi ile iki misafiri emniyete götürülmüşler, burada kendilerine manevi baskı ve hakaretlerde bulunulmuştur.

"Yine Tevfik Alagöz isimli bir yurttaş oğlunun aranıyor olması gerekçesiyle 3-4 gün gözaltında tutulmuştur ve dövülmüştür.

"Bazı yasa dışı eylemlere adı karıştığı belirtilen bir gençle Seyit Ali Durmaz, Mustafa Kaplan ve adlarını saptayamadığımız çok sayıda kişi elektrik şoku, falaka ve çeşitli yöntemlerle işkence gördüklerine ilişkin tanıklar vardır. Suç işlemiş olmak veya başka bir gerekçe işkence yapılmasını meşrulaştıramaz. Anayasamız ve yasalar da buna izin vermemektedir. Kaldı ki edindiğimiz bilgiler göstermektedir ki, Gaziantep emniyetindeki sorgulama işlemleri suçu veya suçluyu ortaya çıkarma sınırlarını çoktan aşmıştır. Sıradan insanları sindirmenin bir yolu olarak yürütülmektedir. Sorgudan çıkan birçok yurttaş başından geçenleri anlatmaktan, yargı organlarına şikayetçi olmaktan dahi çekinmektedir."

HAKSIZLIĞA UĞRAYANLARI BİLGİ ULAŞTIRMAYA ÇAĞIRIYORUZ

TİKP Başkanlık Kurulu üyesi Hüseyin Karanlık çeşitli kişilere "Soruşturma bürosu" adı verilen yerde işkence yapılması sonucu burasının şehir halkının diline düştüğünü, bunun sorumlusunun yalnız Kemal Emre olmayacağını, bunun arkasında devlet içinde yuvalanmış karanlık güçlerin bulunduğunu söyledi.

Hüseyin Karanlık, bodrum katında yapılan uygulamaların sorumluları hakkında soruşturma açılmasını isteyerek konuşmasını şöyle sürdürdü.

"Kemal Emre ve yasadışı olaylara ortak olan diğer görevliler hakkında derhal soruşturma açılmalıdır. Bu konuda kamuoyunu tatmin edici bir açıklama yapılmalıdır. Biz elimizdeki bilgileri belge ve tanık isimlerini, Başbakana, İçişleri Bakanına, Sıkıyönetim Komutanına ve Gaziantep CHP parlamenterlerine de ulaştırıyor, gerekli girişimleri yapmalarını bekliyoruz.

"Kemal Emre hakkında gözaltına alınan yurttaşlardan rüşvet aldığı veya vermeye zorladığı şeklinde yaygın söylenti dolaşmaktadır. İsimleri bizde saklı bulunan ama, şimdilik açıklanmasını istemeyen tanıklar vardır. Ciddi bir soruşturma yürütüldüğü takdirde bu isimleri yetkililere vereceğiz.

"Yine Kemal Emre hakkında şu anda elimizde bulunan mahkemeye intikal etmiş bir işkence dosyası daha bulunmaktadır. Yakında soruşturması beklenen bu dava ve dosyaya rağmen, bu şahsın halen görevinde tutulması dikkat çekicidir.

"Türkiye İşçi Köylü Partisi olarak işkence konusunda kesinlikle duruyoruz ve duracağız. Nereden gelirse gelsin, halka yapılan baskı ve zorbalığa karşı kararlılıkla mücadele edeceğiz. Haksızlık ve zulme uğrayan bütün yurttaşları partimize başvurmaya ve bilgi ulaştırmaya çağırıyoruz. Parti olarak bu yurttaşların adlarını adli makamlar ve diğer yasal organlar nezdinde de takip etmeyi görev sayıyoruz.

"Susmak çare değildir. Haktan hukuktan, özgürlük ve demokrasiden yana tüm kuruluş ve kişileri yasadışı baskılara karşı seslerini çıkarmaya çağırıyoruz."

ANARŞİ, BİR AVUÇ ANARŞİSTİN MARİFETİ DEĞİL

Hüseyin Karanlık açıklamasını şöyle sürdürdü:

"Gaziantep ilimiz kendine özgü bazı özellikleri nedeniyle terör odaklarının önemli bir faaliyet merkezidir. Kuşkusuz bunların üzerine kararlılıkla gidilmelidir. Anarşiyle mücadele, özellikle bugünkü koşullarda daha büyük bir hassasiyet ve önem kazanmıştır. Ne var ki, anarşiyle mücadele adı altında sıradan insanlara baskı ve eziyette bulunmak doğrudan anarşi odaklarının işine yaramaktadır. Halka dayanmadan, halkla birleşilmeden halkın özgürlüklerine ve düşünceye saygı gösterilmeden anarşiyle başetmek mümkün değildir.

"Türkiye'de anarşi bir avuç anarşistin marifetiyle sınırlı bir olay değildir. Boyutları daha büyük nedenleri derindedir. Başta Rusya olmak üzere yurdumuza göz diken emperyalist süper devletlerin yıkıcı faaliyet planları ve gittikçe ağırlaşan toplumsal sorunlarımızla doğrudan ilgilidir. Bunca tedbir ve çok sayıda yakalanmaya rağmen terörün yüksek rütbeli ordu mensuplarını hedef alacak kadar azgınlaşması bunu bir kere daha göstermiştir. Yeri gelmişken belirtelim, biz bu saldırıyı ve saldırganları siddetle protesto ediyoruz. Terör ve iç yıkıcılık ulusumuzun tüm sağlıklı güçlerinin yekvücut haline gelmesi ve kararlı mücadelesiyle önlenebilir. Bu nedenle halk kendini güvenlik içinde ve ferah hissetmelidir. Ölçüsüz uygulamalar, iç kutuplaşma ve gerginliği artırmak da ulusal birliğin sağlamlaştırılmasını zorlaştırmaktadır. Yurdumuz üzerinde dış tehdidin arttığı, bölgemizde uluslararası gerginliklerin tırmandığı, her an büyük çaplı kargaşalıkların beklendiği bugünkü kritik koşullarda ulus olarak yüzümüzü dışa dönmeye ihtiyaç vardır. Bunu sağlamak için halka yapılan haksızlıklara son verilmelidir."

Güney Kore de ...

(Baştarafı 3. sayfada)

Hah, yeni hükümetin Başbakanı Park Cung Hun ve bazı bakanları kente gönderdi.

TEPKİLER

Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti, Güney Kore'deki muhalefeti desteklediğini açıkladı.

ABD yönetimi ise, Güney Kore yönetiminden, daha ılımlı olmasını istedi.

Bu arada Çin gençlik örgütleri, Güney Kore halkının mücadelesinin yanında olduklarını belirttiler.

Devlet Demiryolları

(Baştarafı 3. sayfada)

dan Genel Müdürlüğe iletilmiş olmasına rağmen hâlâ bir sonuç alınamamıştır. Aşırı solculara hizmetten başka gayesi bulunmayan Müdür Nazif GÜZEY'in acilen görevinden alınması şarttır.

5) Nedim KIRAÇ: Haydarpaşa Dikimevi Müdür Muavini aşırı solcu olup acilen görevinden alınması şarttır.

ÜMRANİYE PTT FABRİKASI

1) Alev GÜCER: PTT Fabrikası Müdürü Tayyare Mühendisi koyu bir CHP'li olmasına rağmen her dönem aynı yerde kalmasını becermiştir. Son CHP hükümeti döneminde aşırı sol militanları fabrikaya almak suretiyle fabrikayı anarşi yuvası haline getirmiş bulunan Müdür Alev GÜCER'in acilen görevinden alınması şarttır.

2) PTT Fabrikası Müdür Muavini Elektrik Mühendisi aşırı solcu olup TKP'lilerle işbirliği halinde ve bu örgütün emri ile hareket eden Celal ÖNER'in acilen bu görevinden alınması şarttır.

Partimiz tarafından yapılmış olup, Türkiyemizin en güzide fabrikalarından biri olan Ümraniye NETAŞ Fabrikasında çok büyük bir işçi kitlesine hitap eden bu fabrikada anarşi yuvası haline gelmiş bulunmaktadır. Bu anarşistler DİSK Sendikasından her zaman himaye görmekte olup, devamlı buradaki partili işçi kardeşlerimizi ezmektedirler. CHP'nin yapacağı her türlü mitinge 1 gün evvelinden izin verilen militanlara karşılık bizim partili kardeşlerimize miting ve toplantılarımızda 1 saat dahi izin vermemektedirler. % 47 hissesi Bakanlığımıza ait olan Fabrika Yönetim Kurul üyeliklerine partili ve cesaretli olup fabrikada halen görev yapan işçi kardeşlerimizin ve bundan sonra fabrikaya alınacak işçilerde de partili kişilerden işe alınması hususunda faydalı olabilecek kişilerin Yönetim Kuruluna atanmasında memleketimiz ve partimiz açısından büyük faydalar olacağı kanaatindeyiz

Türk Hava Yolları

UÇAK SERVİSİ:

Erol Tuncer: Yönetim Kurulu üyesi. CHP ve DİSK yanlısı.

Bayan Güler: Yönetim Kurulu üyesi. Bakan Güneş Öngüt'ün sekreteri. Faydasız ve lüzumsuzdur.

Bu kısma İstanbul'dan tayin yapılabilir. Ayrıca iyi bir işletme düzeni ve bugünkü durumundan kurtarılması için THY 2 kişi buranın yönetiminde görevlendirilmesinde fayda vardır.

Denizcilik Bankası

Reşat İres/ D.B. İstinye Tersanesi Personel Şefi/ Aşırı Örgütçü

(Ve yardımcısı) Şahin Yaşaroğlu/ D.B. İstinye Tersanesi Personel Şefi Yd. Aşırı Örgütçü.

Ertuğrul Ünsal/ Genel Müdürlük eski Muhasebe Müdür Muavini. Açığa alındı. Partimize bağlı, Müdürlük bünyesini iyi bilen, işinde uzman, Titiz çalışan, cesur ve mücadeleci bir arkadaş. Genel Müdür Muavinliğinde değerlendirilmelidir.

DENİZBANK İNŞAAT MÜDÜRLÜĞÜ
(ATILMAKLA TÜKENMEZ SÜPER, AŞIRILARIN)
ATILACAK

Müdür/ Ali Osman Adak/ Çağdaş Gemi Adamları ve Mühendisleri Derneği Başkanı/ Süper
Baysal Ulusoy/ Süper
Mustafa Erkan/ Gitmesi şart, gitmesi şart/ Şart (Lazlar koruyabilir)
Nuri Kurt/ Gitmesi Şart
Sabri Mürteza/ Süper gitmesi şart
TeomanPaksoylu/ Süper
Zafer Osmanağaoğlu
Aygün Özüçler
Nevzat Barbaros
Fikret Şirin/ aman
Ahmet Sarı/ Halis Sarı
Ercan Güç
Nadir Aktaşlıoğlu
Ahmet Pehlivan/ Aman
Faruk Dicle
Selahattin Temiz
Erdem Nalbant
Tamer Alemdar
Ahmet Barlas
Gülerdan Sarf
Nuri Eğin
Besim Öksüz/ Soyadına acıyor insan (Acıyan yanar)
Tülin Oktay/ Aman (Ben CHP'nin daha fenasındanım diyen özel okul mimarı)
Cevher Kırmızı
Tamer Alemdar

AKIL ALMAZ AMA BU KADAR ÇÜRÜK DOLDURDULAR

Yazı İşleri Şefi/ Tuncay Tezer (mutlak) Figen Tezer (mutlak)

ESKİ ŞEFLER
Sabri Murteza
Nuri Kurt
Halis Sarı
Ahmet Pehlivan
Proje Baş Müh. Nevzat Barbaros

Mimarlar Odası Genel Başkanı Kalender:

"Hükümet devlet olanaklarını firmalara peşkeş çekmektedir"

İSTANBUL (ÖZEL)

İMAR ve İskan Bakanı Turgut Toker tarafından açıklanarak 11 Mayısta yürürlüğe giren milli konut politikası ile ilgili bir basın toplantısı düzenleyen Mimarlar Odası Başkanı Ernur Kalender yaptığı yazılı açıklamada "Emekçi halkın sorunlarına hiç bir çözüm getirmeyen milli konut politikası devletin olanaklarının bankalara ve toplu konut firmalarına peşkeş çekilmesinden başka bir şey değildir" dedi.

Basın toplantısında kararnamenin adil olmayan yönlerine dikkat çeken Kalender şunları söyledi:

"Kararname devletin tüm olanaklarını, halkın elindeki küçük tasarruflarını bankalara ve konut alanında girişimde bulunan büyük sermayeye dağıtıp fakir halkın cebine el attıktan sonra yurt dışındaki işçileri de unutmuyor. Onlara döviz karşılığı konut satmak için firmaların yabancı kuruluşlarla anlaşarak pazarlama organizasyonları yapabileceklerini ve elde edecekleri dövizin bir bölümünü bu kuruluşlara verebileceklerini söylüyor."

HALK TİYATROSUNUN BAŞARISI

«Müfettişler Müfettişi»

Orhan Kemal'in romanından oyunlaştıran: Erkan Yücel / Yönetenler: Erkan Yücel—Mert Egemen / Müzik: Diler Edeperi / Dekorlar: Hasan Yıldırım—Ertan Bilgi / Işık düzeni: Aykut Töleğen / Oyuncular: Fuat Çiyiltepe, Sinan Bengier, Erkan Yücel, Ayton Sert, Yeşim Dorman, Mert Egemen, Hasan Yıldırım, Tevfik Yapıcı, Sema Tölegen, Mehmet Karagöl, Ertan Bilgi, Dara Kutlay, Ahsen Selçuk, Orhan Aydın, Mualla Cengiz, Günay Akın, Hüseyin Aslan, Hülya Ülüer, Rengin Samurcay, Refik Töpeller, Bahadır Toprak, Alaaddin Atmaca.

Mehmet Yeşil

Birçok zorluklar içerisinde yaşama mücadelesi veren özel tiyatrolar teker teker kapanırken, birçoğu bir eserle mevsimi kapatırken, HALK TİYATROSU bu mevsim dördüncü oyununu da sahneledi: "MÜFETTİŞLER MÜFETTİŞİ"

Orhan Kemal'in aynı adlı romanından Erkan Yücel tarafından oyunlaştırılan "MÜFETTİŞLER MÜFETTİŞİ" yakında Ankara çevresinde sergilenecek, temmuzda Ankara Gençlik Parkında, ağustos da ise İzmir Fuarında sahnelenecek.

Halk Tiyatrosunun, sahnelerimizde yerli oyun sıkıntısının çekildiği bir dönemde Orhan Kemal gibi halkı çok iyi tanıyan bir yazarın romanına yönelmiş olması da ortaya renkli bir oyun çıkarması alkışlanacak bir tutum.

Kimi zaman bağımsız gibi görünen fakat bütünün bir parçası olma özelliğini taşıyan, kimi zaman iç içe geçmiş 26 sahneden oluşuyor oyun. Sahneleri birbirine bağlayan şarkıları Diler Ebeperi bestelemiş. Sözlerin anlamıyla en iyi bir biçimde bütünleşen ve anlatımıyla oyunun yapısına uygun olan müziklerin ulusal hava taşıması da alkışlanması gereken başka bir nokta.

Olmayan kapıların kapanması, görünmeyen pencereden sarkmak, üç adım atıp mekan değiştirmek, seyirci önünde dekor değiştirmek gibi ekonomik dekor ve aksesuar kullanımıyla, ortaoyunu geleneğinden yararlanılarak sahnelenen 'MÜFETTİŞLER MÜFETTİŞİ', sanatçıların da belirttiği gibi "Temada olduğu gibi biçimde de ulusal öğelerin kullanılması" düşüncesine uygun olarak sahnelenmiş.

Bozuk düzenin güçlü bir eleştirisi niteliğini taşıyan oyun, aynı zamanda halktaki boş umutları da eleştiriyor.

Şarkı ile şiirsel anlatımın iç içe geçtiği giriş bölümünde, seyircinin oyunun bütününü eleştirel bir gözle izlemesi için bazı ipuçları veriliyor. Örneğin:

"Kim varacak bu işlerin üstüne yetkililer neredeee
Derkeneee
Yarattık bir müfettiş.
Etsin her yeri teftiş.
Ama adam bir sahtekarmış
Bir dolandırıcı
Olsun ne farkeder,
Şöyle ya da böyle.
Bizim yarattığımız bir özlem.
Ve belki deee
Hasretle yandığımız
Başka bir düzen."

Neşe lokantası, sokak, fayton otel, eczane, Mıstık'ın evi, Otelcinin evi, karakol, vilayet önü vb. gibi 26 sahneden oluşan oyunun ilk sahnesi İstasyon Meyhanesi.

Önce anlatılan kentin çeşitli insanlarını tanırız ve cızırtılı plağın sesinden 1950 yıllarına döneriz. Döneriz ama pek farklı şeyler de göremeyiz bu 1950'lerde. Öndeyişte de belirtildiği gibi "Sene elli, altmış, yetmiş. Olmaz olmaz bu iş bitmiş". Anadolu insanını çok iyi tanıyan Orlan Kemal, yarattığı sıcak tiplerle bizi o mekana çekiveriyor adeta.

Takım elbisesi, yeleği, ayağında sarı iskarpinleri, boynunda kırmızı çizgili kravatı, elinde çantası ile meyhaneden içeriye giren "müfettiş", kılık kıyafeti ve alışılandan farklı davranışlarıyla neşeli havayı dağıtır. O farklı bir insandır. "Ağzının havına bakılırsa başbakan bile olabilir". Meyhaneye giriş ve çıkışlarıyla şok etkisi yapan bu adam, olsa olsa müfettiştir. Meraklı müşteriler onun bir müfettiş olduğunda karar kılarlar. Birinci sahne görevini yapmıştır. "Şehre bir müfettiş gelmiştir ve bu büyük bir müfettiştir."

Müfettiş sözcüğünün hemen ardından rüşvet sözcüğü gelir. Çünkü müfettiş bir devlet memurudur ve devlet memurları rüşvet yer. Bu adam da müfettiş olduğuna göre "yememesi kabil değildir."

"Helası olmayan, sağlık kurallarına zerrece uymayan, pis bardakla afyonlu sirkenin şarap diye yutturulduğu" bu küçük meyhanenin sahibini büyük bir korku kaplamıştır. Çünkü müfettiş bütün bu pislikleri görmüş ve müşterilere de göstererek hiddetle terketmiştir meyhaneyi. Meyhanecinin yapacağı tek şey vardır, o da rüşvet vererek bu işten kurtulmak. Çünkü diğerleri hep yemiştir, şimdiye kadar işler hep böyle idare edilmiştir.

İkinci sahne Müfettiş ile meyhaneci arasında geçer. Meyhaneci allem etmiş, kallem etmiş ve paraları müfettişin eline tutuşturmuştur. Ama müfettiş o kadar tecrübelidir ki, rüşvetin açığa çıkmaması için her türlü tedbiri almış ve meyhanecinin konuşmamasını sağlamıştır. Aksi halde meyhane kapatılacaktır.

İki araba tekerleği ile simgelenerek çözümlenen fayton sahnesinde oyunun renkli tiplerinden Mıstık'ı tanırız. Nikolai Gogol'ün "MÜFETTİŞ" adlı eserindeki Bobçinski tipini hatırlatan arabacı Kel Mıstık, işlerin daha karmaşık bir hal alması için elinden geleni yapar adeta. Ama o bunu bilinçli bir şekilde değil, Emniyet Müdürü, Vali gibi devlet yetkilileri ile içli-dışlı olmanın verdiği anlamsız bir gurur uğruna yapar. Mıstık, kendisini, yozluğunu çok iyi bildiği devlet çarkının kurtarılmasına adamıştır. Çünkü o da kaderini bu yozluk içerisinde çarpacağı üç-beş kuruşa bağlamıştır. Devletin kurtarıcısı olmanın verdiği gurur da cabası.

Neşe lokantası sahnesinde en çok telaşlanan lokantacı olur. Çünkü müfettiş lokantayı hiç temiz bulmamıştır.

Küçük memurlarda da endişe vardır. Çünkü çoğu zaman kabak böylelerinin başında patlamaktadır. Mıstık'ın sözlerinden aslında bu küçük memurların ve esnafın endişelerinin anlamsız olduğunu görürüz: "Bunlar ne ki, fukara bunlar. Ama sen Kristal lokantasındaki fabrikatörleri bilsen, oradaki ağaları bilsen, tüccarları bilsen. Orda kimin kime ne verdiğini, kimin ne dolaplar çevirdiğini bilsen. Bunlar ne ki, fukara bunlar, fukara be..."

Sonunda "Müfettişin" bir kurtarıcı olduğuna inanan lokanta müşterileri onun söz ve davranışları karşısında büyülenecek ve yüreklerine soğuk su serpilecektir. Müfettiş halkın gözünde bir rütbe daha almış ve artık "Umum Türkiye Baş Müfettişler Müdürü" olmuştur.

Olaylar zincirleme birbirini izlemektedir. Bütün kent çalkalanmaktadır. Küçük insanlarda umut, devlet ve çevresindeki yiyiciler takımında da telaş havası hakimdir. Oyundaki güldürünün temelini de bu zıtlık oluşturmaktadır. Umut ile telaşın bir sahtekar etrafında çakışması ise toplumsal eleştiriyi daha da güçlendirmektedir.

Bu zıtlığı Emniyet Müdürünün evi ile sokak sahnelerinde net olarak görürüz. Müfettişin geldiğini poker masasında öğrenen Vali, Emniyet Müdürü, müteahhit ve genç fabrikatör telaşlanırlar. Çünkü müteahhitin geçenlerde yaptığı köprü, demir ve çimentosundan çalındığı için çökmüş ve beş yurttaş nehire düşerek ölmüştür. Demir ve çimentodan çalındığını Vali Bey de bilmektedir ve müteahhit ile ortak hareket etmiştir. Genç fabrikatör ise oto yedek parçalarını gümrüksüz sokmakta ve bunu Emniyet Müdürünün bilgisi dahilinde yapmaktadır. Kurcaladıkça pislik kokan bir ortamdır bu.

İkinci perde de yoğunluk kazanan otelci sahneleri ise başka bir toplumsal bozukluklar üzerinde durulmaktadır. Kadının toplumdaki yeri. Kadın haklarının kağıt üzerinde kaldığını somut bir şekilde göstermektedir bu sahneler. Nikahlı karısının yanında bir de kapatması olan otelci, bu durumun ortaya çıkması üzerine telaşa kapılır. Sorunlar nasıl çözülecektir? Oyun boyunca cebi rüşvetle dolan müfettiş, son rüşvetini de otelciden alır. Çünkü ortada kadın hakları vardır ve müfettiş iki karılı olan otelci hakkında rapor yazarsa "Meseie mevki muameleye sokulacak ve otelci hapislerde çürüyecektir."

Otelcinin kapatması durumunda olan ve onun ekonomik baskısı altında ezilen bir kadının "istediğimi seçer, istediğimi deviririm" demesi durumu sergilemesi bakımından gerçekten de komiktir. Acı bir gerçektir bu. Ama bazan acı gerçekler de bu şekilde güldürerek sergilenebilir.

MÜFETTİŞLER MÜFETTİŞİ böylesi bir görev yüklenmiştir. Ve Halk Tiyatrosu bunu başarıyla sergilemektedir. Oyunun sonunda pratik bir çözümlemeye giden HALK TİYATROSU, MÜFETTİŞLER MÜFETTİŞİ'nin kitabını çıkarır sahneye. Gerçeklerin edebiyata nasıl yansıdığı gösterilir bu sahnede. Oyuncular yaşadıkları olayları ellerindeki kitaptan izlerler ve ilerki gelişmeleri oradan öğrenirler. Müfettişin bir sahtekar olduğunu ve yakalandığını romandan okurlar. "Türk polisi müfettişi yakalıyor ve adalet de yerini buluyor. Romanın birinci cildi böyle bitiyor." Son deyişte bu merakımızı da gideren oyuncular seyirciye bazı şeyler soruyor. Evet müfettiş yakalanmıştır ama, bir yığın yolsuzluk, yalan dolan, irtikap, talan, falan. Onlar ne oluyor. Vali, Emniyet Müdürü, Banka Müdürü, ağalar, hırsız müteahhitler, kaçakçılar... Onlar ne oluyor? Oyun şu şarkı ile noktalanıyor:

"Nerde romanın devamı
Bir suçlu bulmak deva mı
Bu kadar da soralım be
Mukadder mi bu, reva mı
Bahçelerde mişmiş
Bu iş çoktan bitmiş."

Gerçekten de her yönüyle kokuşmuş olan bu düzenin işi bitmiştir artık. Sorun bireylerde değil düzendedir. Halk için gerçek çözüm, sorunların gerçek kaynağının anlaşılması ve bu düzeni tarihin çöplüğüne atarak romanın devamını yazmaktır.

Şenlikte desen ödülü alan Vuillemin'den bir örnek

günün sanat olayları

GÖSTERİ

● *İSTANBUL Atatürk Kültür Merkezinde, Fransız "Yeni Dalga" akımından iki örnek sunuluyor. 18.00'de Alain Resnais'nin ACI HATIRALAR (Muriel) adlı 1963 yapımı filmi var. Film, insanların iletişimsizliği ve geçmişin etkisi üzerine kurulu. Saat 20.00'de ise Alexandre Astruc'ün EVARISTE GALLOIS adlı 1964 yapımı TV filmi izlenebilir.*

● *İSTANBUL Tünel Kültür-Sanat Evinde, 18.30'da İngiliz "Free Cinema.. akımı örneklerinden Karel Reizs'ın CUMARTESİ GECESİ PAZAR SABAHI: (Starday Night and Sunday Morning) sunuluyor. Allan Sillitoe'nun romanından uyarlanan 1961 yapımı film, bir işçi gencin dünyasını, sorunlarını ele alıyor. Başrolde Albert Finney var.*

● *İSTANBUL Sinema-Televizyon Enstitüsünde, bugün 14.00'de LOREL HARDY KOTRADA (1941), 16.30 da Zeki Ökten'in SÜRÜ (1978) adlı filmleri gösterilecek.*

● *ANKARA Fransız Kültür Merkezinde, 18.30'da Jean Cocteau'nun ORFE'NİN VASİYETNAMESİ (Le Testament d'Orphee) adlı 1960 yapımı filmi sunulacak*

ŞENLİK

İSTANBUL DGSA Kültür Şenliği bugün sona eriyor. 11.00'de okulun Diyarbakır, Adana, Karadeniz ekiplerinin halkoyunu gösterileri, 12.00'de Boğaziçi Üniversitesi Folklor Kulübünün Samah gösterisi, 15.00'de de "Üretim Sürecinde Kafa Emekçisinin Konumu" konulu panel izlenebilir.

● *ANKARA ODTÜ Şenliğinde bugün 13.30'da Artvin Kültür Derneğinin halkoyunları gösterisi, 19.00'da U-3 salonunda da film gösterisi var*

BALE

● *İSTANBUL Atatürk Kültür Merkezinde, bugün 20.00'de Boris Asafiev'in BAHÇESARAY ÇEŞMESİ adlı bale yapıtı, Ankara Devlet Opera ve Balesi sanatçıları tarafından sunulacak.*

Fransa'da, Font-Romeau 1. Çizgi Roman Şenliği yapıldı

Fransa'da, Pyrenee Dağları yöresindeki Font-Romeau kentinde, 1. Çizgi Roman Şenliği geçtiğimiz nisan ayı içinde yapıldı.

Fransa'da oldukça yaygın ölçüde üretilen ve özellikle çocuk okurlar arafından izlenen çizgi-roman türü, şenlikte çeşitli örnekleriyle tanıtıldı.

Alay, şiddet ve saçmalık öğelerinin ağır bastığı öğrenilen yarışmada seçilen örneklere çeşitli ödüller verildi. 30 yaşındaki sanatçı Martin Veyron, şenlikte yapıtlarının tümü için özel ödül aldı. Alex Barbier, "yaratıcılık ödülü", Franck Mengerin "senaryo ödülü", 20 yaşındaki Güzel Sanatlar Okulu öğrencisi Vuillemin de "desen ödülü" aldılar.

Ankara'dan izlenimler

Geçen hafta, , başkentte kaldığımız üç gün içinde, bizi ilgilendiren konularda büyük kıvanç duyduğumuz olaylar yaşarken, bir yandan da nice şeye yetişememenin büyük üzüntüsü yüreğimize saplandı.

Örnekse Aydınlık'ın Ankara Bürosundaki aydınlık yüzlü genç arkadaşlarla doyasıya söyleşemedik, bir çoğuyla da tanışmak olanağını bulamadık. Örnekse, Ankara Halk Tiyatrosunun Orhan Kemal'den uyarladığı "Müfettişler Müfettişi" adlı güzel oyunun ancak yarısını görebildik (neyse, bunda tesellimiz var.. Yakında İstanbul'da olacaklar!) Örnekse, Ortadoğu Teknik Üniversitesinin şenliğine katılan üniversite tiyatrolarını baştan sona izleyemedik. Hele, Eti Kültür Merkezinin, nicedir özlediğimiz AST'ın semtine bile uğrayamadık...

Şiddetli bahar yağmurlarıysa, henüz yapsatçıların yozlaştıramadığı ya da emlak spekülatörlerinin yağmalayamadığı o güzelim eski Ankara mahallelerini gezmemize bile olanak tanımadı...

Buna karşın, yine de başkentten iyi anılarla dönmüş olmanın mutluluğu var içimizde... Tiyatro izlenimlerimizi değerli okurlarımızla paylaşmak istiyoruz bu hafta.

* * *

MÜFETTİŞLER MÜFETTİŞİ: Trenden iner inmez çantamızı otele bırakıp Menekşe Sinemasına koştuğumuzda, oyunun ikinci bölümü henüz başlamıştı. Orhan Kemal ustanın iyi bilinen bu romanını daha önce okumuş olduğumuz için, oyunu geriye doğru bağlamakta güçlük çekmedik. (Nitekim, elimize de oyun metnini tutuşturdular, sağolsunlar; dönüş yolunda da onu okuyarak "mizansen"i zihnimde az çok canlandırabildim.)

Kısaca şöyle diyebiliriz: Erkan Yücel, olağanüstü yalınlıkta, ama özbiçim uyumunda tutarsızlıklara düşmeden, başarılı bir yorum sağlamış yapıta. Bir karşılaştırma yapmak gerekirse, geçen dönem, İzmir Devlet Tiyatrosunda gördüğümüz bir başka Orhan Kemal uyarlaması, Orhan Asena'nın oyunlaştırdığı "Murtaza", ne denli yanlış ve yapay bir reji çalışması örneği idiyse, "Müfettişler Müfettişi" de o denli doğru ve doğal bir reji örneği veriyor.

Dekorları gerçekleştiren Hasan Yıldırım'la Ertan Bilgi gibi müzik düzenlemesini yapan Diler de, hem yönetmenin yorumuyla, hem de oyunun bildirisiyle bütünleşen bir çalışma çıkarmışlar.

Orhan Kemal'in tiplerini canlandıran sanatçılar üstüne bir şey söylemeyeceğiz, şimdilik. Bu satırların gazetede yayınlandığı günlerde Ankara Halk Tiyatrosu nasıl olsa İstanbul'a gelmiş, oyunlarını sergilemeye başlamış olacak.

Tiyatrosever okurlarımız fırsatı kaçırmasınlar ve sanatçıların başarılı olup olmadıklarına kendileri karar versinler, daha iyi.

* * *

"GALİLE'NİN YAŞAMI": ODTÜ-ÖTK Tiyatro Kulübünün düzenlemiş olduğu Amatör Tiyatrolar Şenliğinde ilk oyunu ODTÜ Tiyatro Kolu sundu. Mimarlık Fakültesi anfisinin küçücük sahnesinde, ortak çalışmanın ürünü olarak izlediğimiz bu Brecht yapıtını üniversiteli gençlerin, sakin, rahat, açıklıkla yorumlayışları herkesin takdirini toplamış olmalı. Şunları not etmişiz defterimize: İyi anlaşılmış - ellerini kullanmayı biliyorlar - mimik eksik - tempo fazla hızlı (belki zaman kazanmak için) - ekonomik oyun - dinamik dekor çalışması - ışık rejisi önemsenmemiş - müzik oyunu desteklemiyor - bazı oyuncuların sesleri iyi duyulmuyor.

Ama genelde, kararsızlıkları olmayan, Brecht ilkelerini zedelemeyen, metindeki kimi bölümlerin bilimsel ağırlığını yumuşatabilmeyi başarmış bir uygulamaya tanık olduk.

* * *

"KAFATASI": Nazım Hikmet Ran'ın yapıtını—Galile gibi—birkaç yıl önce İstanbul Şehir Tiyatrosunda izlemiştik. Şenliğin ikinci günü programında AST'ın gençler takımı, Metin Balay'ın yönettiği "Kafatası"'nı ağzına dek dolu salona karşı oynadı.

Doğrusu, çok elverişsiz koşullar altında ve çözümlenemeyen bazı teknik sorunlara karşın, yine de AST'ın genç oyuncuları, bu alandaki yeteneklerini ortaya koymayı bildiler.

Dalbenoza'da Altaı Erkekli'nin kompozisyonu biraz yüzeyde kalmakla birlikte, profesörün kızı rolündeki Füsun Oruç, kendini kanıtlamasını bildi. Pedro'da Ahmet Çakaloz'la, kapıcı kadında Gülnur Yeşilnur da bizde olumlu izlenimler bıraktılar. Ozan rolünü üstlenen Uğur Polat, yorumuna çok yaklaşıyorsa da, genellikle biraz geride kalıyor.

Halil Say'ın dekor-giysi tasarımıyla Ünal Büyükokutan'ın müzik düzenlemesini yeterli bulduğumuzu da belirtelim.

* * *

"EPİK TİYATRO": İşçi Kültür Merkezi Genel Başkanı Yılmaz Onay'ın epik tiyatro üzerine bir konuşmasını da bu arada dinlemek olanağını bulduk.

Epik tiyatro konusunda doyurucu bilgiler veren ve epik türün çağdaş kültürdeki yerini saptama yollarını araştıran Yılmaz Onay, dinleyenlerin de sorularını yanıtlamak suretiyle konuya açıklık kazandırdı.

* * *

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, öbür gösterileri izleyememiş olmaktan ötürü üzgünüz. Yurdun çeşitli yerlerinden ODTÜ'ye gelen amatör toplulukların ilginç çalışmalarının gerçekten göğüs kabartacak nitelikte olduğuna da kuşkumuz yok.

Okurlarımız bu kırık-dökük yazımızı bağışlasınlar.

TV'de HABER YORUM MAGAZİN

20.50

TV'de Türk Sineması

Aşktan da Üstün

Yönetmen: Atıf Yılmaz
Oyuncular: Zeki Müren, Filiz Akın, Salih Güney, Lale Belkıs, Hüseyin Baradan Muammer Gözalan, Sami Hazinses

Yapım Yılı: 1970

KONUSU

Oya (Filiz Akın) babası ve üvey annesi ile birlikte yaşar. Turgut (Salih Güney) adında bir genci sevmektedir. Bu arada evlerinde verilen bir partide ses sanatçısı Zeki Müren'le tanışan Oya onunla dost olur. Turgut'un üvey annesinin sevgilisi olduğunu öğrendikten sonra evinden ve Turgut'tan ayrılışıyla doğan sorunları Zeki Müren'le birlikte çözmeye çalışacaktır. Film her zaman olduğu gibi mutlu sonla noktalanır.

22.20

Madam Bovary

Dört günlük dizinin ikinci bölümünde, Bovary'ler, Emma'nın hastalığı nedeniyle yaşadıkları kenti değiştirirler. Emma burada karşılaştığı yeni yaşantıyla birlikte sorunlara boğulur. Komşuları Leon'la Emma arasında başlayan ilişki kısa sürede aşka dönüşür. Ancak Emma'yı bekleyen çok daha büyük sorunlar vardır.

22.50

Dış Kaynaklı Müzik

Johnny Matis söylüyor

Zenci şarkıcı Johnny Matis romantik şarkılarıyla bu akşam ekrana geliyor.

1935 yılında müzisyen bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelen Johnny Matis ilk kez okulda iken sahneye çıkmış. Romantik film şarkılarıyla ün yapan Matis'in en ünlü parçaları arasında "Chances are no love but your love", "Come to me wild is the wild" ve "İt's not for me to say" yer alıyor.

Muzaffer Tema ile birlikte Acı Tebessüm filminde de rol alan Matis bu filmde "Certain Smile" adlı şarkısını söylemişti.

MEHMET SEYDA/Roman

ÜŞÜTÜKLER 53

CIA'ya tuzaklar kuruluyordu

Askerler General buyruğunu sektirmeden yerine getirdiler. Bir buçuk metreden sıkılan kurşunlarla, Siwi-Biwi'nin yüreğinde yumruk büyüklüğünde bir delik açıldı. Adam canını verdi, gizini ele vermedi. Kyan Çu bu kanıdaydı. Herif onu yıllarca uğraştırmış, ama yurdu düşmana nasıl ve kaç kuruşa sattığını açıklamadan gebermişti.

General Kyan Çu, inadım inat, kuştaki iki kanat diyenlerdendi. Herhangi bir sorunu sonuna dek götürmesini sevenlerdendi. Yoksa rahat edemezdi. Parmağına Siwi-Biwi'yi, diline Çıplak Ali torunu Hırtoğlan'ı dolamıştı. Dolaması gerekmezdi, çünkü Kirpi-kanat'tan haberi alan, durumu öğrenen Hırtoğlan, General Kyan Çu kendisi çağırmadan yola çıkmıştı.

Gelişiyle ilk işi, Singapur'un tüm pirinçlerine el koymak oldu. Her birine büyülteçle bakıyor, gelgelelim aradığını bulamıyordu. Gelmeden önce CİA ile yakın, sıkı ilişki kurmuş, pirinçlerden birinde karşı casusluk örgütlerinin başlıca ajanlarının adlarının yazılı olduğunu öğrenmişti. Bu ajanlar arasında Ordinaryüs profesörler, müsteşarlar, hatta bakanlar bulunuyordu. CİA'ye tuzaklar kuruluyordu. Özetle, Hırtoğlan iyice bilenmişti.

Stokların toplamı beş çuvallık bir açık vermekteydi. Sorumlu Pehlivan *"Ya Resulallah.."* demekte ve bu beş çuvalın hangi gemiye yüklenip nereye gittiğini düşünmekteydi. Amansız ve zamansız araştırmalar sonunda, adı geçen beş çuvalın külüstür bir şileple Süveyş Kanalı'na doğru yola çıktığını buldu. Şilep İskenderiye'ye, Hayfa'ya ve Mersin'e uğrayacaktı. Pirinçleri yolda tayfalar yiyecekti.

Sorumlu Pehlivan doğrusu oldukça geç kalmıştı. Durumu ve zamanı hesaplayarak, silep tersine giderken o soluğu Mersin'de almış, ancak beşinci çuvalı gene de elinden kaçırmıştı. Şilebin Türk olan çarkçıbaşısı pirinci yolda yemeyip, yatar koltuklu lüks otobüslerden birine yükleyip, İstanbul'a evine götürmüştü. Götürürken, *"İşten artmaz, dişten artar.."* atasözüne tutunmuştu. Evin gediklisi Seher Bacı da: *"Oh ne ala Hindistan pirinci.."* dediği pirinçten ağza yaraşır bir tencere dolma pişirmişti. Deli bozuğun biri yel gibi mutfağa dalıp da, tencereyi dinlenme ateşi denen hafif ateşten alıp da mutfağın ortasına boca edince, ne edeceğini, ne diyeceğini şaşırdı. Yetmiş yıllık yaşamında hiç böyle saygısız herif görmemişti. Ne saygısı? adam düpedüz terelelliydi. Yalnız, ak gömlek değil de, sarı gömlek giyimliydi. Dolmaları açıyor, kaşıkla karıştırıyordu. Her halde içinde inci boncuk araştırıyordu.

"Ayol evladım huu bana bak! Ben onu sarmadan önce güzelce ayıkladım.." dediyse de dinletemedi. Yaşlı halinde onca emekle sardığı, pişirdiği dolmaların taşlara dökülüşüne dayanamadı, *"ziyan zebil"* edilişine katlanamadı, herifin başına kızgın kevgiri indiriverdi.

Kevgirin tepesine inmesiyle canı yanan, ayrıca toparlanan Hırtoğlan, kendisine, bir de: *"Pirinçlerin hepsi pişmiş mi?"* diye sormaz mı? Olanca onuru ayaklanarak: *"Ayol ben elli yıllık aşçıyım, dolma içinde çiğ pirinç bırakır mıyım?"* dedi. *"Gözün kör mü senin, bak her biri nasıl helmelenmiş!"*

Sorumlu Pehlivan da ayırdındaydı; artık dolmalar işine yaramazdı. Yazılı her bir harf parmak boyu olsa gene de okunamazdı. Türkler, olumsuz sonuçlar veren olaylar için, *"Bir çuval inciri berbat ettik.."* demesini severlerdi. Oysa şimdi, şu olayda, *"Bir çuval pirinci berbat ettik"* demeleri gerekirdi. Yağa bulanmış parmaklarını yalarken aklına açlığı gelince, bunda da tam bir karara varamadı. Belgeleri okumak mı önemliydi, açlığı gidermek mi? Beşinci dolma hâlâ kararsızdı. Yirmi beşinci dolmada sallantısı sürüyordu. Tencerenin dibine darı ektiğinde, *"Yemekleri belki biraz ağırca, ama Doğu mutfağı daha bir başka oluyor..."* kesin yargısına ulaşmış bulunuyordu. Doymuş karnını sıvazlayıp, teşekkür amacıyla kadına sordu:

"Excuse me please, what is your name?"

Yılların Seher Bacı'sı:

"My name is Seher Bacı.." deyip, kendini tanıtmakta gecikmedi.

(DEVAM EDECEK)

Aydınlık
BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ VE EZİLEN HALKLAR, BİRLEŞİN!

BÜTÜN YÖNLERİYLE 12 MART YAŞAYANLAR ANLATIYOR 3. BÖLÜM 21

MAHKEME SANIK AVUKATLARINI BAKANLIĞA ŞİKAYET ETTİ

MAHİR ÇAYAN VE ARKADAŞLARININ YARGILANMASINA DÜN DE DEVAM EDİLDİ. SANIKLARIN MAHKEMEYİ REDDETMELERİ KABUL OLUNMADI. ÜSTTE, SANIKLARIN BİR KISMI...

ANAHTAR DELİĞİNDEN
Suna SAN
TURGUT

Efendim, eski Sanayi Bakanı Mehmet Turgut «Kitaplı» bir Bakandır! Kitabı vardır. Edebiyatı sever. Hele dostluk üzerine yazdığı yazılar okunmaya değer... Eşi de, kitaplara imzasını «çeviren» olarak atan bir hanım!

İşte, Mehmet Turgut,

Çayan ve arkadaşlarının «Reddi hâkim» istekleri mahkemece reddedildi

● SOLMAZER VE ARKADAŞLARININ DURUŞMASINDA 9 KİŞİ TAHLİYE EDİLDİ
İSTANBUL — Kenan AKIN

Mevcut Anayasal düzeni yıkmak için, banka soygunu, adam kaçırma ve İsrail Başkonsolosu Elrom'u öldürme gibi kanlı olaylarda bulunmak suçlarından sanık Mahir Çayan ve 25 suç ortağının duruşmasına dün de devam edilmiş, bazı sanık ile avukatlarının mahkeme heyetini red isteği kabul edilmemiş.

GONG
Para!

Günün konusu bugünlerde..
Para kuru şöyle..
Para kuru böyle..
Para kuru..
Para kuru..
Para kuru..
Oysa bizim para durumuz...
Yeşil. S.

Mahir Çayanların mahkemeyi red isteminin mahkemece kabul edilmemesi ertesi gün gazetelerden birinde böyle verilmişti.

■ THKP-C'nin çizgisi ve eylemleri ile birinci THKP-C davasında yürütülen anti-fasist mücadele, iki farklı tür mücadeleydi. Bu çelişme, duruşmalar sırasında açığa çıkıyor, başta Mahir Çayan olmak üzere sanıklar maceracı eylemleri savunamıyor, halka zarar vermediklerini kanıtlamaya çalışıyordu

■ Öğleden sonra ki duruşma başladığında bir sanık usul hakkında söz istedi. Çok sinirli olan duruşma yargıcı sanığa söz vermedi. Sanıklar savunma yapmayı reddedince duruşma ertelendi. Bu, Çayan ve Bardakçı'nın katıldığı son mahkemeydi

Avukatların savunma hakkı engelleniyordu

DURUŞMALAR ara vermeksizin her gün yapılıyordu. Üçüncü duruşma günü sanıklar teker teker kendilerine yapılan işkence ve baskıları anlatan dilekçeler vererek adli tıbba sevklerini talep ettiler. Duruşmayı yöneten mahkeme heyeti ara kararında "işkencenin sanıklara doğru söyletmek için mi, yoksa delillerin şu veya bu yönde hazırlanmasını temine matuf mu olduğunun tespiti imkansızlığı"ndan söz edince "böyle bir karara saygımız yoktur" diyen bir kısım sanık yerlerine oturdu. Böyle durumlarda müdahale yetkisi olan Mahkeme Başkanı Albay duruma müdahale etmedi. Yetkisi olmayan duruşma yargıcı ise salondaki muhafız subaya hemen emretti: "Kaldırın bunları." Avukat Faik Muzaffer Amaç olayın sonrasını bir dilekçesinde şöyle anlatıyordu:

"Bu emir üzerine subaylar, askerler, sanıkların kimisinin kolunu kıvırarak, kimisinin boğazını sıkarak, kimisinin omuzundan yakalayarak onları kaldırmaya çalıştılar. Olmayınca salonun dışından takviye kuvvet çağrıldı. Öteki askeri hakimin uyarması üzerine duruşma yargıcı bir dönüş yaptı ve askerlere seslendi: Bırakın.

ERTESİ günkü duruşmada sanıklar ve avukatları mahkeme heyetini Milli Savunma Bakanlığına şikayet ettiklerini belirten bir dilekçe okudular ve kuruldan buna rağmen davaya bakıp bakmayacağını sordular. Kurul çekilmeyeceğini belirtince sanıklar ve avukatları mahkemeyi reddettiler.

Yeni kurulan mahkeme ret talebini yerinde bulmayınca ertesi gün duruşmaya devam edildi. Mahkeme heyeti bir ara kararı vererek "Av. Faik Muzaffer Amaç, Av. Necdet Sağır, Av. Yalçın Öztürk ve Av. Aykut Ergil'in duruşmaları engellemek ve yargılamayı kanuni mecrasından saptırmak için muhtelif taktik ve vesileler yaratmak çabasında oldukları mahkememizce müşahade olunmakta" dedi ve bu avukatları İstanbul Barosuna, Barolar Birliğine ve Adalet Bakanlığına şikayet etti.. Zamanın İstanbul Barosu 12 Mart döneminin mahkemelerine karşı avukatların yürüttükleri demokrasi mücadelesini destekleyecek yerde, "bu avukatlar hakkında gerekli işleme başlandığını" Askeri Mahkemeye bildirecekti. (Duruşma tutanakları sayfa.116)

Avukatların çalışmaları engelleniyor

12 Mart döneminin bu " mahkemesinde sanık ve tanık ifadelerini tutanaklara tahrif ederek geçiriliyordu duruşmada geçen bir çok olayı tutanaklara yazdırmaktan kaçınıyor, bu mahkemelerde avukatlık yapmanın cesaret işi olduğu günlerde zor görevi yüklenen avukatları engellemek için elinden geleni yapıyordu. Savcı Naci Gür'le birlikte duruşma alanını 12 Mart rejiminin ajitasyon ve propaganda alanı haline getirmek ve avukatları da yargılamak istiyorlardı.

Duruşmalar boyunca avukatlar, başta Faik Muzaffer Amaç olmak üzere hukukun tanıdığı bütün imkanlardan yararlanarak demokratik hakları savundular, "12 Mart adaletini" kamuoyu önünde yargıladılar. Bu durum dönemin öteki 12 Mart mahkemelerinde de böylece sürdü.

Dikensiz gül bahçesi

Mahkeme Heyeti avukatları önceleri duruşma sırasında engellemeye çalıştılar ama bu da yetmedi. Bu kez duruşmaların dikensiz gül bahçesi olması umuduyla avukatlar duruşmalardan atılmaya başlandı. Duruşmalarda müvekkillerini savunamaz hale getirilen, en ufak bir yasal müdahalede (örneğin bir konunun tutanağa geçmesini talep ettiklerinde) duruşmadan atılan avukatlar bir başka davada cüppelerini bırakarak duruşmalardan çekildiler.

Bunun üzerine zamanın Sıkıyönetim Komutanı Faik Türün'ün emri ile önce gözaltına alındılar sonra da tutuklandılar. 12 Martçılar hiç kimse konuşmasın, yalnızca kendileri konuşsun istiyorlardı. Ama bu olaylardan sonra dünya kamuoyu 12 Mart rejimi üzerine daha da çok konuşmaya başladı.

Avukatsız duruşmalar

DURUŞMALARIN bundan sonraki bölümünde 1. THKP—C davasında yargılananlar duruşmaları avukatsız sürdürdüler. Mahkemede davaya konu olan eylemlerin savunulmasından çok, 12 Mart rejiminin anti-demokratik baskılarına karşı mücadele ön plana geçti. THKP—C'nin çizgisi ve eylemleri ile 1. THKP—C davasında yürütülen anti-faşist mücadele iki farklı tür mücadeleydi...Bu çelişme duruşmalar sırasında açığa çıkıyor başta Mahir Çayan olmak üzere sanıklar maceracı eylemleri savunamıyor, bu eylemler sırasında halka zarar vermediklerini kanıtlamaya çalışıyorlardı. Örneğin üç gün ölüm tehdidi altında rehin tutulan Sibel Erkan'ın "kılına bile zarar gelmemesi için yapılan fedakarlıklar" anlatılıyor, banka soygununda tabancasına el konulan teğmenden tabancası iade fırsatı bulunamadığı için özür dileniyor. Elrom olayında, içinde giyim eşyası olan bavuluna el konan seyyar satıcıdan özür dilenerek mallarının ödeneceği vaat ediliyor, Maltepe'deki takip sırasında Hüseyin Cevahir sırtına bir taş yediği, Çayan'ın ceketini iki kurşun deldiği halde sivil halka zarar vermemek için yalnızca havaya ateş edildiği söyleniyordu. Faşist baskılara karşı mücadele zorunluluğu, beraberinde maceracı eylemlerin savunulmamasını da getiriyordu.

1. THKP-C davası sırasında duruşma yargıcı sanık ve tanıkların ifadelerini değiştiriyordu. Mahkemeden bir görünüm.

Mahkeme geriliyor

KASIM ayının başında duruşma yargıcı sarılık olduğundan bir süre duruşmalara katılamadı. Savunmanın okunmasına başlandığı bu süre içinde mahkeme heyetiyle sanıklar arasında hiç bir sürtüşme çıkmadı. 26 Kasım Cuma günü duruşma yargıcı döndü. Dönmesi ile birlikte olaylar da başladı. Savunmayı okuyan Necmi Demir her zaman olduğu gibi 10.30 sıralarında 10 dakika ara verilmesini talep etti Her zaman ki uygulamanın aksine yargıç bu kez ara vermek istemedi, sinirli bir sesle savunmayı öteki sanıkların okumasını emretti. Mahir Çayan, duruşma yargıcı duruşmayı çığrından çıkarmak istediğini söyledi. Yargıç Çayan'ın sözlerini zapta tahrif ederek geçirince hava iyice gerginleşti. diğer hakim Dündar'ın müdahalesiyle duruşmaya 10 dakika ara verildi. Aradan sonra Mahir Çayan salondan çıkartıldı. Savunma için söz verilen Necmi Demir duruşma yargıcı ret talebinde bulunacağını açıkladı. Ardından teker teker öteki sanıklar da ret talebine katıldıklarını açıklamaya başladılar. İlginç bir durum ortaya çıkmıştı. O güne kadar bazı sanıklar THKP—C yle hiç bir ilgileri olmadığından, bazıları bugün yarın tahliye edileceklerinden bir iki kişi de teslimiyetçi bir tutum içinde olduklarından anti-demokratik baskılara karşı bütün yargılananların birliği sağlanamamıştı. Bu kez istisnasız herkes duruşma yargıcını protesto ederek ret talebine katıldı. Bu ortak tepki karşısında mahkeme heyeti Mahir Çayan'ı da salona getirmek zorunda kaldı.

Öğleden sonra duruşma başladığında bir sanık usul hakkında söz istedi. Çok sinirli olan duruşma yargıcı sanığa söz vermedi. Sanık ısrar edince yargıç hırsla öteki sanıklara döndü ve toplu savunmaya devam etmelerini emretti. Ama arkadaşlarına söz verilmeden savunma yapmayı hiç kimse kabul etmedi. Bir daha savunma yapmalarına izin verilmeyeceği tehdidi de etkili olmayınca yargıç duruşmayı ertelemek zorunda kaldı.

Bu duruşma 1. THKP—C davasındaki 26 sanığın toplu olarak bulundukları son duruşmaydı.

YARIN: CEZAEVİNDEN KAÇAN ÇAYANLAR EV ARIYOR

Televizyonda bugün

17.00	BÖLGESEL HABERLER
17.05	AKŞAMA DOĞRU
18.00	HABERLER
18.50	DOĞA VE İNSAN
19.15	İNANÇ DÜNYASI
20.00	HABERLER
20.50	TV'DE TÜRK SİNEMASI
22.20	DIŞ KAYNAKLI MÜZİK
22.50	MADAM BOVARY
23.35	HABERLER

SİBEL ERKAN OLAYINDA MAHİR ÇAYAN VE HÜSEYİN CEVAHİR'İN KONUŞMA BANTLARI 9

Mahir: «Fark etmez, nasıl olsa yakalandığımız zaman ölümden beter ediyorsunuz»

Binbaşı— Cevahir ve Mahir ben Binbaşı A. kızla konuşmak istiyorum
Mahir— Sen defol başkası konuşsun
Binbaşı— Kızla ben konuşacağım, (Sükut)
Binbaşı— Yukarıdan bir şahıs geldi ondan sonra dinleyici arkadaşlar kaçmamız lazım diye sözler duymuşlar onun için ben şimdi kızla konuşmak için çağrı yapıyorum bana cevap vermiyorlar, hadise şartınızı öğrenmek istiyor komutanlar.
Mahir— Sen ancak.... konuşursun sen git başkası konuşsun....
Binbaşı—Sizi dinliyorum sizinle ben konuşmak istiyorum. Çayan ve Cevahir Sibel'le konuşmak istiyorum.
Mahir— Başkası gelsin dedik, başkası konuşsun sen değil.,
Binbaşı— Evet dinliyorum
Mahir—Sen git sen anlaşmayı bozdun başkası konuşsun
Binbaşı— Sibelin sesini duymak istiyorum dedim. Sibel senin sesini tekrar duymak istiyorum cevap ver.
Sibel— (Ağlayarak) Binbaşı A. bey başkasıyla konuşmak istiyorlar sizinle değil.
Binbaşı— Çayan ve Cevahir kızımızla konuşturun beni, Çayan ben Binbaşı A. kızımızla konuşturun beni.
Cevahir— Binbaşım şartlara uymuyorsunuz konuşamazsınız onun için konuşamazsınız.

MAHİR: "ŞARTLARI BOZDUN"

Binbaşı— Ben konuşmak istiyorum
Cevahir— Konuşamazsınız.
Binbaşı— Cevahir
Cevahir— Söz verdiniz getirmediniz.
Binbaşı— Cevahir sen söyle
Cevahir— Ben Cevahir'im
Binbaşı— Sen Cevahir değilsin ben Cevahir'le konuşmak istiyorum.
Cevahir— Kendime mi inanacağım size mi inanacağım yahu.
Binbaşı— Ben kızımızla konuşmak istiyorum.
Cevahir— Konuşamazsınız dedim ben de
Binbaşı— Ben ancak kızımızın sesini duyduktan sonra inanacağım, size inanmıyorum.
Cevahir— Şartlara uymadığımız için konuşamazsınız, kızınız hayatta.
Binbaşı— Ben sizin sözünüze inanmıyorum.
Mahir— İnanmayalanlara bizim söyleyecek bir şeyimiz yok biz yalan söylemedik hiç.
Binbaşı— Çayan sen konuştur kızımız Sibel'le
Mahir— Son sözümüzü söyledik.
Binbaşı— Ben kızımızın hayatta olup olmadığını öğrenmek istiyorum onun için konuşmak istiyorum.
Mahir— İstediğin kadar iste, sözümüze güven kızın hayatta, bize güvenmezsen ne yaparsan yap.
Binbaşı— Ben sesini duymak istiyorum yalnız.
Mahir— (Sesi (kısılmış) Biz senden gazete istemiştik onu bile getirmedin şartları hep bozdun.
Binbaşı— (Uzun bir müddet sonra) Cevahir ben Binbaşı A. sizinle konuşmak istiyorum.
Mahir—Evet
Binbaşı— Kızımızla beni konuştur.
Cevahir— Başkası gelsin.

BAŞKA BİR BİNBAŞI GELİYOR

Binbaşı— Peki başkasını gönderiyorum.
Başka bir binbaşı— Kızımızla konuşmak istiyorum.
Mahir Tamam konuşun.
Binbaşı— Kız nerededir?
Mahir— Geliyor, (Biraz sükut) binbaşım.
Binbaşı— Efendim.
Mahir— Binbaşı A. bey sözünde durmadı ondan.
Mahir— Görüştürmüyoruz onunla.
Binbaşı— Cevahir
Cevahir— Efendim.
Binbaşı— Sizin için ben her şeyi hazırladım, bizim sözümüz öyle askerin sözü kanına güven.
Mahir— Şartlarımızı söyledik bizim ancak ölümüz çıkar şartlar yerine gelmezse.
Binbaşı— Sizin ölümünüze lüzum yok sizler başkalarının fikri ile yanlış yollara saptınız biz bunu biliyoruz bize teslim olun.
Mahir— Tamam kızla ne konuşacaksanız konuşun.
Binbaşı— Peki Sibel
Sibel— Efendim.
Binbaşı— Benim sesimi duyuyor musun?
Sibel— Duyuyorum buradayım.
Binbaşı— Nereden konuşuyorsun?
Mahir— Yukarıya çıkın duyun.
Binbaşı— Sibel iyi misin?
Sibel— İyiyim
Binbaşı— Sıhhatın nasıl iyi mi?
Sibel— İyi
Binbaşı— Bir şikayetin var mı?
Sibel— Hayır hiç bir şikayetim
Binbaşı— Neden ağlıyorsun?

BİNBAŞI: "KIZI BIRAKIN"

Binbaşı— Niye ağlıyorsun. Kızım üzülme sen hiç üzülme anladım mı sen?
Sibel— Anladım (ağlayarak)
Binbaşı — Cevahir?
Cevahir— Efendim
Binbaşı— Bak, ufak bir masumu da üzüyorsunuz siz kendi davanızda haklısınız, kızı da kendi davasında haklı görün, bırakın o kızı.
Cevahir— Onu siz üzüyorsunuz binbaşı.
Binbaşı— Biz onu üzmüyoruz, o sizin elinizde olduğundan dolayı üzülüyor.
Cevahir— Biz şartımızı söyledik onun kurtuluşu size bağlı, şart
Binbaşı— Onunla şart kain olamaz, siz onu bırakın...... kızı rehin olarak şart süremezsiniz bırakın kızı.
Cevahir— Tamam zaten bu iş halloImuştur. O zaman
Binbaşı— Bu iş hallolmaz, siz kızı bırakın.
Mahir— (Sesi kısılmış) İki bizden bir sizden.
Binbaşı— Çayan sen iyi yolda değilsin, yanlış hareket ediyorsun.
Mahir— Evet.
Binbaşı— Çayan bak dinle sen de iyi değilsin, yanlış yola gidiyorsun. Kızı rehin tutmakla bu işi halledemezsin bırakın kızı.
Mahir— Sesim kısık.
Binbaşı— Çayan o kızı bırakın, bırakın kızı.
Cevahir— Bırakmayacağız.
Binbaşı— Erkekliğe sığmaz bu iş.
Mahir— Bu mu erkekliğe sığmaz, bir ordu ile kuşatmak mı erkekliğe sığar.
Binbaşı— Ben sizi kuşatmakla öldürmek değil sizin emniyetinizi sağlamak için hareket ediyoruz.
Mahir— Kime karşı emniyetimizi?
Binbaşı— ......size karşı değil, sizi öldürmek kastı ile burada bulunmuyoruz.
Cevahir— Binbaşı.
Binbaşı— Efendim.
Cevahir— Bizim buradan ölümüz çıkar ölümüz.
Binbaşı— Cevahir sizin ölünüz çıkmaz buradan
Cevahir— Bizim buradan ölümüz çıkar.
Binbaşı— Cevahir doğru düşünmüyorsun.
Cevahir— Çok doğru düşünüyorum, Ölümüzü bile teslim etmeyeceğiz size evi yakıp kendimizi öldüreceğiz.
Binbaşı— Cevahir çok fuzuli konuşuyorsun aklını başına al...
Cevahir— Aklımız başımızda bizim.
Mahir— Binbaşı?
Binbaşı— Efendim.
Mahir— Şaka değil bu ölümümüzü bekliyoruz.
Binbaşı— Çayan bir şey anlamıyorum. Teker teker konuşun.
Mahir— Şartları biz ileriye sürdük ve bekliyoruz.
Binbaşı— Çayan siz kendi şartlarınızı ileri sürdünüz..... Siz kendi şartlarınızla iki kişi olacaksınız kızı bırakın.
Mahir— Binbaşım uzun lafa gerek yok. Biz şartımızı ileri sürdük ve bekliyoruz, bundan sonra gün vereceğiz, gün vereceğiz. Ondan sonra da o gün içinde bu şartları yerine getirilmezse kızı öldüreceğiz evi yakıp kendimizi de öldüreceğiz.
Binbaşı— Çayan, Cevahir bakın ben ilk defa sizinle konuşuyorum. .... korkmayın kızı bırakın kız masumdur. O kızı kendinize kalkan yapmayın bırakın kızı.
Cevahir— Binbaşı size bağlı, kızın hayatı kızın hayatı ile biz değil siz oynuyorsunuz?
Binbaşı— Niye bağlı olsun kızın hayatı bize?
Mahir— Şartımızı söyledik kabul ederseniz kız kurtulacak. Faşist hükümetin o kadar gözü dönmüştü ki on dört yaşında bir masum çocuğu ölmesi pahasına bizi öldürmek istiyor.
Binbaşı— Biz kızı kalkan yapmıyoruz siz kızı kalkan yapıyorsunuz.
Mahir— Evet şu ordunun çevirmesinden.
Binbaşı— Biz sizi öldürmek için burada bulunmuyoruz.
Mahir— Farketmez nasıl olsa yakalandığımız zaman ölümden beter ediyorsunuz, o namussuz işkencelerle, o arkadaşlarımızı başlarına gelenleri biliyoruz en hain işkenceler yapılıyor..
Binbaşı— Çayan fuzulı konuşuyorsunuz size son defa söylüyorum. Kızı bırakın.
Mahir— Konuşma bitmiştir, bir kurşun atılsın buraya bak ne olur.
Binbaşı— ....silahlı kuvvetlere teslim olun, size işkence yapılmayacak, beni duyuyor musun?
Cevahir— Duyuyorum, şartımızı söyledik. Konuşma bitmiştir.
Binbaşı— Ben arkadaşınla konuşuyorum.
Cevahir— Aynı şey, farklı düşünmüyoruz ki.
Binbaşı— Mahir size ben son defa söylüyorum.... kızın kurtulması sizin elinizdedir, kızı bırakınız, ağlatmayın kızı, sizin davalarınızla alakası yoktur, onu kendinize kalkan yapmayın.
Cevahir— Binbaşı niye anlamamakta ısrar ediyorsunuz.
Binbaşı— Ben daima iyi anlıyorum.
Cevahir— Size söyledik, ya buradan hep birlikte çıkar gideriz, veyahut kızın kurtulması da size bağlı.
Binbaşı— Çayan biz sizi tehdit etmiyoruz ki, ama siz bizi tehdit ediyorsunuz. Bakınız sözlerinizle bizi tehdit ediyorsunuz.
Cevahir— Daha ne tehdit edeceksiniz orduyla sardınız etrafımızı.
Binbaşı— Biz iki kişiye orduyla saldırmayız.
Cevahir— Kurşun yağmuruna tuttunuz bizi.
Binbaşı— Size bir tek kurşun atılmamıştır.
Cevahir— Atılmıştır, nereye atılmamıştır.
Binbaşı— Bir defa daha söylüyorum size.
Cevahir— Şartlarımızı söyledik biz binbaşım, eğer ciddiye alınıyorsa, ulaştırın üstlerinize.

(DEVAM EDECEK)